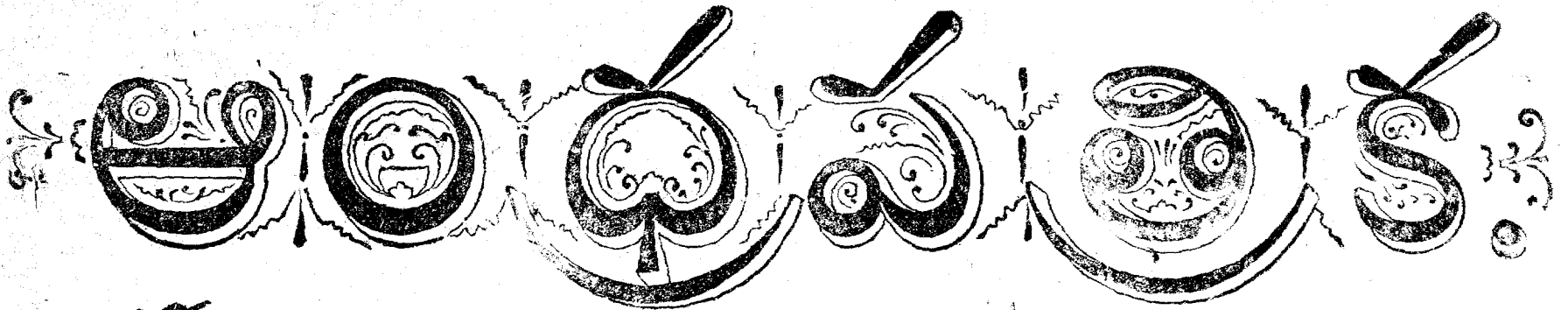

Register No. M. III8.

Post Box No. 212.

విడివడిక 1-కి 0-1-6

Telephone No. 544.

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 10
సంపుటము ౧౦

చెన్నపట్టణము 1924 వ సం॥ జనవరి నెల 18-వ తేది శుక్రవారము
ఉధిరోడ్లారి నామనందరము, పుష్పమాన శుద్ధ ద్వాదశి ౧౨.

No. 143
సంచిక ౧౪౩

CALENDAR AMRUTANJAN CALENDAR

with a three coloured halftone Picture of

“MAHATMA GANDHI”

1924 ఆమృతాంజనము క్యాలండరు 1924

గాంధీ మహాత్ముని

పటము రంగులతో ముద్రింపబడియున్నది.

క్యాలండరు 1-కి వెల 0-4-0.

వీ. పీ. నహా 0-6-0

వెంటనే వ్రాసికొనవలెను.

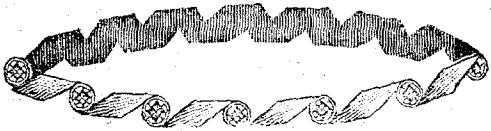
ఆమృతాంజనము డిపో, 6, తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు లేక 109 ప్రేరి రోడ్డు, బొంబాయి.

గుండు మోహన

లవంగపువ్వు

పట్టెల వైమండు

నవనాగరిపు గజులకు ప్రసిద్ధిచెందిన గృహము (1)

గాజులలో అన్నిరకములు కలసిపోయినవి తయారవేసి
విక్రయమునకు సిద్ధముగా వుంచి యున్నాము.
చాజులలో లేనివి త్వరలో తయారవేసి యిచ్చెదము.
ఈరకము గాజులు 2½ సకరము మొదలు 6 సకరముల
వరకు వీరను. చేదారములో వహ జరి 1 కి వజూరి రు 10/-
సకరముబంగారకు సీమవెండికి పూచీ యివ్వబడును.
ఉబ్బిడి రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,
నగలకర్తలు, 25 చైనాబజారు రోడ్డు, నందరాసు.

మీరు వెజిటాల్ సబ్బును ఉపయోగించితిరా?

లేకపోయిన, యిప్పుడే ఉపయోగించుకు ప్రారంభింపుడు.

తెలుపు, పరిశుభ్రత, రసము, మున్నగువాటికి పేరు పోయినది.

వైద్యులు పరిశుభ్రము, తెలుపు, సువాసనలేనట్టి సబ్బునే వాడవలె నని సలహా నిచ్చుటను జ్ఞప్తియందుంచుకొనుడు.

ఉప్పనీటిలో కూడ నురుగు ధారాళముగా వచ్చును.

ధరలకు యితర వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు:

The Business Manager, Kerala Soap Institute, Calicut.

(1) నయముగా దొరకు యిదే మాదిరి సబ్బులను వాడుటను మానుడు.

SOLE AGENTS:
Messrs. ADAM HAJEE MOHAMED SAIT,
No. 7, Bunder Street, G. T., Madras.

For Madras and Chingleput.

Messrs. D. V. NAIK BROS.,
Calicut.

For Malabar, S. Kanara, Salem,
Trichinopoly, Cochin, Travancore,
Bangalore, Mysore
Coimbatore and the Nilgiris.

AVOID CHEAP IMITATIONS.

వెల్లింగుటన్ సినిమా

12-1-24 శనివారము నుండి 19-1-24 తేది శుక్రవారము వరకు

ప్రతిరోజు కేండు ప్రదర్శనములు

సాంధ్యం 6-15 గంటలకు రాత్రి 9-30 గంటలకు

కని ఆదివారముల శుభాహ్వానములు 8-15 గంటలకు

యూనివర్సల్ వైవిక్ మిస్టర్ సినిమాల్

“రేడియోకింగు”

అను ఆట ప్రదర్శింపబడును

ఈ అపరాధపరిశోధక కథాంతు రామస్వామియ్యయ్యకృత
అద్భుతచర్యలు, అశ్రుర్యమైన వింతలు చూడదగినవి. ఇట్టిరహస్య
ముఖ్యమర్మములుగల ఆట యిదిరకెన్న దును ప్రదర్శింపబడలేదు.

దీనితో యూనివర్సల్ ఇంటర్ నేషనల్ న్యూసుస్ను

చూడవచ్చు చూడబడును.

అందరును వాడతగిన

మామదన మంజరి టానిక్ మాత్రలు

పీడినివాడుటచే ఆయాస్సు, అంసము, ఆరోగ్యము మొ
దలగునవి వృద్ధింపగును. అన్నిరకముల వ్యాధులకు నిద్ర నిద్రా
నైనను మంచుగుణము నిప్పును 40 మా Xల బుడ్డి 1కి ఫం రు 1
వైద్యవిద్య కావలసినవాడు వ్రాసిన ఉచితముగా పంపబడును.

రాజువైద్య నారాయణజీ కేళవజీ

27 చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

చాతులు - తాళములు

మం X లి క త్తులు.

అంకసోదరలచే చేయబడినది. తెలుగునది.

మొదటి భరణ్యాలూగుడు వ్రాయుడు.

బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో లిమిటెడ్

కర్నూలు అండ్ లాక్ కుకర్నూ etc.

3081

పెద్దాపురం. (నో.రావలిల్లా)

తెలిగ్రాఫ్ అడ్డము: “ఇంద్ర ప్రస్థ” పెద్దాపురం.

వృత్తాంతలేఖలు

బెజవాడ

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఫ్యాక్టరీ న్యూస్ ను

జనవరి 16:- బెజవాడలో 25 ఫ్యాక్టరీలకు వైగానున్నది. అసలే పట్టణములో ఇరుగుసరిముఖ, గొండులు, జనసమృద్ధి విపరీతముగా పెరుగుచున్నది. పట్టణము వాణిజ్యవైపున పెరుగుటకు చుట్టుపట్టు కొండలు, మధ్యగా ప్రసరించుచున్న కాలువలు అడ్డుపడుచున్నవి. ఇందుకు పరిష్కారముగా ఫ్యాక్టరీకి ధారావంత టెంపు చెరువు ఎదురుబండ్లు పూకను తోలుచోవు చెరువులు బండ్లు, వైగా తూచుకు కాటూలు క్రొవ్వించి యిండును. మనవి కూచుటకు కొంత విచారము ఉండదు. నియమము నుపాతించుట మాదావాటికి కష్టమున్నది. శేరుపెట్టి చెప్పవలసినదిగాని కొన్ని ఫ్యాక్టరీలు రాత్రి బిగ్గు అడుగుదుటకు చుట్టుపట్టులవారి నిద్రపని హేళుచును అతీర్చవ్యాధిపాలైతిమని మొల పెట్టుచున్నార. పూర్వము కొన్నాళ్లు బిగ్గు కొన్నాళ్లు కట్టెలు ఇంజనీర్ల వేయించుకొనివారు. ఇప్పుడు అందరు ఊరకే ఉపయోగించుచున్నారు.

బెజవాడలో వీరు విపరీతపుగాటి ఆవుకానుకొంతయు చుట్టుపట్టుల వద్దగా అన్నభోజన కార్యముల చేపడి వాటిని కరుచుచున్నది. ఉత్తమ మ్యూనిసిపల్ ఛేరమేన్ గారు ఆయనగారి తాతేవాడలు, బాలికలవాడు, ఇతర ఉద్యోగులు ఉండగా తలాటి అకాశ్రియమైన శనులు కొందరు ఫ్యాక్టరీల వారు చేయుచుండుట విచారముగానున్నది. వైకిటికి తిప్పవయే దీక్షితంబిటి కాగణము. బెజవాడ పట్టణముల ఆరోగ్యమును ముగిసిపాటివారు రక్షించవలెను. వారికి అధికారముగలదు. వారు ఈ న్యూస్ ను అడి, జనుల బాధను తప్పింప జాలరని వారినిధి వారు నెరవేర్చుటల రని జను లనుకొనెదరు. ఇప్పుడై నను ప్రతిపాదించుట గలదు.

ఆరోగ్య శిశువృద్ధులవారము

శిశువుల ఆరోగ్యము నభివృద్ధిచేయుటకు "Health of well fare" సంఘము స్థాపింపబడినది. 14 వ తేదీ సాయంత్రము 2 వేడి. కామ్యూన్ గారి ఆధ్వర్యమున మ్యూనిసిపల్ స్కూలులో విజిటింగు జరిగినది. ఛేరమేన్ వాక్కులు రానుచుండరావుగారు, డాక్టరు మాధవరావుగారు ఈ సంఘస్థాపనను స్వాగతించిరి. ఒక సుమారు 75 స్కూలుచేరి దానిలో చాలమంది గొప్పవారిని ధర్మముగా చేర్చుకొనిరి. దానికి డాక్టరు రామచంద్రరావుగారు ఆధ్వర్యముగాను, జమిందార్ గో. సాంబశిరావు వాయుడుగాడు ఉపాధ్యక్షులుగాను ఎన్నికయినది. నేడు ఆరోగ్య శిశు ప్రశస్తియు రామమోహన్ త్రైబియల్ జరిగినది ఈ మూడు రోజులనుండి ఇదివరకు అసభ్యముగా నుండి ప్రజలముఖము చక్కగ కుగ్రము చేయబడుచున్నది.

నోటిసు.

కృష్ణాజిల్లా యేలూరుతాలూకా భీమడోలు రైల్వే స్టేషనుకు 4 మైళ్లుదూరమున నున్న పంగిడి గూడెము గ్రామములలో నార్సు వెస్టు వల్లూరు యిష్టేటు యిలూకా పంగిడిగూడెం తాణా గ్రామములలో నున్న అయిన తంగేడు కేలయన్ను సదరు తాణా యిలూకా బాపిరాజుగూడెం గ్రామములలోని తాటియేశయన్ను 1924 సం॥ ఫిబ్రవరి నెల 6 వ తేదీ బుధవారము మగలు 11 గంటలు లగాయతు శ్రీ నార్సు వెస్టు వల్లూరు యిష్టేటు జమీందారి ఖిమఖిములో వేలం పాడించబడును. గాన వేలం పాడవలసినవారు సదరు తేదీకి పదరు పరంగిగూడెము గ్రామమునకు వచ్చి వేలం పాడుకొనవచ్చును. వేలం పరతులు పాటకాలమును తెలియపర్చడ మవును. వివరములు గోరువారు యీ క్రింది అడ్రసుకు వ్రాయించిన బడయగలరు.

నార్సు వెస్టు వల్లూరు
యిష్టేటు మజూర్ ఆఫీసు,
పంగిడిగూడెము. } V. Virayya
Private Secretary.
10-1-24

మొం 34

ఏలూరు

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఎలక్షను పిటిషను

జనవరి 18:- నె 10 వ మ్యూనిసిపల్ వార్డులో చేర్చున బడేటి వెంకట్రామయ్యవారముగారికి వెంకటే ఎన్నికలలో కలిగిన గెలుపును కద్దుదరచకలసిక జని చాటివారులకు మానేపల్లి నూర్యకాశాయణగారు, కందుల రామయ్యగారు తెచ్చి వానా రమారమి నెల దినములనుండి విచారించబడుచున్నది. ఫిర్యాదీ పక్షపు సాక్షుల విచారణ యింకను ముగియలేదు.

చేర్చునగారి క్రిమినల్ కేసు

మా మ్యూనిసిపల్ చేర్చున బడేటి వెంకట్రామయ్యవారముగారు, కందుల సత్యుని, మానేపల్లి నూర్యకాశాయణగార్ల మీద నెచ్చిన క్రిమినల్ కేసులు డిప్టీ మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో విచారించబడుచున్నది. ఫిర్యాదీపక్షపు సాక్షులు పూర్తియైనది. ఫిర్యాదీ సాక్షులకు మద్దాయలు వ్రాసుపరీక్ష చేయలేదు. డిసె 18 వ తేదీకి వాయిదా వేయబడితి.

ఖద్దరు పని

ఈ పట్టణమున వెనుక ఖద్దరు చాల వ్యాప్తి గాంచియుండెను. కాని యిటీవల నల్లది చాల మందగించినది. పూర్వము కేవలము ఖద్దరు కత్త్రుములను మాత్రమే నల్ల వర్తకులందరు విదేశీ కత్త్రు వ్యాపారములో నిమగ్నులై యున్నారు. కాంగ్రెసు కమిటీ ఆఫీసునందును, మోహన్ దాసు ఖద్దరు కస్తూరియముల దును తప్ప ఖద్దరు నురచుటను దొరుకుటలేదు. మధ్యఖద్దరు యెడియో? దగాఖద్దరు ఎడియో తెలిపిన కాలనంటిటి దగా బహుళులతో జనుకుచున్నది. ఖద్దరు యే కాంగ్రెసువారి కార్యక్రమములో ప్రధానస్థానము వాక్రమించి యున్నది. గనుక కాంగ్రెసువారు తమ వాగు రూకెవహించి దీనిని సక్రమ కద్దరికడి పింపవలసియున్నది. పెద్ద బహుళులతో కాంగ్రెసు ఖద్దరు స్టోర్సు యొక్క ప్రాంచీస్ స్థాపించివో కొంత యుపద్రవము కిగ్గల దని తోచుచున్నది.

వ్యాయామ ప్రదర్శనము

ప్రాధపరమ వ్యాయామ ప్రదర్శన గాగ్గి గామమునకు మూడు దినముల క్రిందట వచ్చియున్నారు. వారు వ్యాయామ ప్రదర్శనమును నిర్వహింపనున మా పురమందిగమున జరిపియున్నారు. గొంతును తెంపుట, కెడ్డమునును కుండుట, దండవై కొట్టుకొని బాణాశ్రమము విలుముట, పలుకుతాళ్లను పాడములకు కట్టుకొని భుజములపై మరి ఆరుములకు రాళ్లను మోయుచు కుండుట యిత్యాది పనుల నతిశైల్యముతో జరిపిరి. ప్రాశస్త్యము లిట్టి శరీరబలమును పెంపొందించుట నది రక్షణ నియమగము. దీక్షితంబును యోగబలమే కాకలగు మరయు, ఆయోగము నందిరు సభ్యునించి బలకొర్యాయు లాగింపవచ్చు ననియు నుత్సాహపు గాడు ప్రదర్శన కానంతరియగ నుజ్వలించిరి.

ఆల్ఫా హా ర విండు

12-1-24 తేదీ ఏలూరు మిమ్మచాతుర్ధిణ సంఘము వారు, ముద్రాను కాననసభకు ప్రతినిధిగ నియమింపబడిన మురాలి శ్రీ నరాలకెట్టి దేవేంద్రుడుగారి గౌరవాధ్యక్షులు, ఏలూరు మ్యూనిసిపల్ హైస్కూలులో ఆల్ఫా హా ర విండు వోసంగిరి. పురజనుల సేవ లీదించుందు పాల్గొని, దేవేంద్రుడుగారి నభినందించిరి.

మదరాసు అందు సదరన్ మరాట్టా

రైల్వేకంవెనీ, లిమిటెడ్

(ఇన్ కార్పొరేటెడ్ యిక్ ఇన్ డిస్)

ప్రకటన

ఇంటర్మీడియట్ క్లాసు మెయిలులో చార్జీలు తగ్గుట
1924 సం॥ మార్చి నెల 1 వ నుండియు, యం. యెస్. యం. రైల్వే ఇంజనీర్లకు మెయిలులో కంటి ప్రయాణపు వార్జీలు మెల 1 కి రు 0-0-5 నుండి రు 0-5-0 కు తగ్గింపబడును.

హానుమాన్ ఆరూఢము

5 ప్రశ్నలు (వాసి కమలా వేసి లకాటావేసి పంపి, కను విత్తుకయే నదియైన భావిపరితము (వాసి మీకమతో ది. పి. 1-4-0 పంపబడును. ఈ రూ 1 మరీయార్దరు చేయవలెను.
ఆంజనేయస్వామి జ్యోతిసాలయము, తిరుత్తూరు, చిత్తూరుజిల్లా.

చల్లపల్లి

(ఒకవిలేఖరినుండి)

శ్రీ జీవరత్నంబ సంస్థాపాధీశు లగు మహా-రాజ-రాజ-శ్రీ శ్రీమంతు రాజా అంకినీడు ప్రసాదరాజుగారు వి. పి. యెస్. యల్. పి. అందు యెస్. యెస్. యెస్. వారు యున్నట్టి గుమారు చెందు సంవత్సరముల క్రిందట చల్లపల్లి యందు తమ కోటలో నెలకొల్పించిన ఆనుపుతిని యిటీవల కోట వెలుపలగల వారి యారామములందు నూకనముగా నిర్మాణము చేయించిన ఆనుపుతిమందిరముతో ప్రజలము జరిపించు సంవత్సరమున యీ నెల 1 వ తేదీ వొక గొప్ప యాత్నము జరిగెను. ఆ దినమున సాయంత్రము 2 గంటలకు యెట్టేటు డాక్టరుగారు మహారాజ శ్రీ గుండుసాగరముగారు వివిధాలంకారభోజితముల వొక గజముపై బయలుదేరి పురోభాగమున బృందము, కంసర్లు ముగ్గురు వాద్యుల శేషములను వెనుక యెట్టేటు తాలూకు యిక్రయేనును యను, గుర్రములను, ఆయుధముల గుర్రములను బయలుదేరి. వారి వెనుక పాకామును యిక్రయే జనులను గన్నట్టి. ఆనుపుతి యందు పయోగింపబడు నావధారములు వారి వెనుక గొంపో బడెను. ఇటుల నందరును పురోభిముఖ మారేగింపు టుగ్గురము నెరవిన పిమ్మట నూకన ఆనుపుతి భవనమును ప్రవేశించిరి. తరువాత రాజపురోహితులు మతానుసారముగా పుజ్యాచారాచనము చేయుచు వార్జీములను నెరవేర్చిరి.

తిరుపతి నచట సమావేశమయిన పురావశిజనుల సమక్షమున యెట్టేటు మేనేజరుగారు ము. రా. రా. శ్రీ శ్రీ వంగల గోపాలకృష్ణయ్య కుమారుగారి యాధిపత్యము క్రింద నొకసభ జరుపబడెను. అరు మొదట యెట్టేటు డాక్టరుగారు తేది ఆనుపుతి స్థాపింపబడినదినుండ అప్పటివరకు ఆందు క్రింద ఆయినభక్తుల ఆచట వైద్య సాహాయ్యమును బొందినవారిసంఖ్యను అందులఫలితమును తిప్పిగా విశదీకరించిరి. ఇందు 1922 ను రములో 4151 మంది జనులను, 1188 జంతువులను చికిత్సపొంది ఆనుపుతి కట్టబడిన దు 1921 ను వ్యయపెట్టినవిషయము 1923 సం॥ములో 8768 జనులను, 1956 జంతువులను చికిత్స చేయబడి రు 1475 లు వ్యయపరచబడినది ను చదివెయున్నారు. పిమ్మట వరకొండరుసభ్యులు శ్రీరాజాగారు స్థాపనచేయించిన ఆనుపుతియొక్క పురయోగములను గూర్చియు పరకణాప్రజలందుకలన పొందుచున్న లాభములనుగూర్చియు గర్వకర్మరూపమున వక్కాటి చివరింపిరి. తరువాత గ్రామసాధిపతిగారు వైయోకముల విన్నింటి నిరూపించుచు, ఆనుపుతియొక్క పురయోగములనుగూర్చి విపులమును, కడువ్యాధ్యమును నుపన్యసించిరి. ఆటపిమ్మట సభ్యులకు పున్నచోనముగా, ఫలములు, తాంబూలములు ముగ్గురు సత్కారములు జరుగుట సభ ముగింపబడెను.

శ్రీ రాజాగారు తమ కట్టాభిషేక సమయమునందు తమ పరకణా ప్రజలకు జననింప వార్జీ మొదలైన యింక కారములలో నీ యానుపుతియొకటి. ఇదిగదా కీ వాడుములో నేగాన చుట్టుపట్ల నెచ్చటనునాడ తమసాహిత్యములనందున ప్రజలు మిగుల కష్టపడుచుండిరి. ఆవగర్హము దోక ఆంగ్ల వైద్యుల యుండినను అది యాపరగజాను, అందుబాటులో లేకుండినందులకును, కృష్ణాది బాటిపాపనియందులచే ను అందులపహాయ్యము జన సాయాధ్యమున కెంతయు వీలయ్యెనదేను. అట్టికంవెనీ శ్రీ రాజాగారి గౌరవంతు దీర్ఘప్రజల కంతయు మేలొనగూర్చియున్నారు. మరయు శ్రీవారి గ్రామమున నెలకొల్పించిన మిడిల్ స్కూలు పరకణాప్రజల కెక్కుమంది ప్రయోజన కారియై నున్నది. తమ పట్టాభిషేక సమయమునందు వీరు తమ పరకణాప్రజల కొనర్చిన వార్జీములలో చాలవర కన్నించిరి విశేషధనమును కెచ్చించి నెరవేర్చియున్నారు.

వేలము! ప్రకటన వేలము!

మా ఆఫీసువద్ద నిలువవున్న శేకండు మాండు ఫీటన్నులు, డాగుకార్లు, పెట్టెబండ్లు, వాటి తాలూకు సామానులు, మోటారు సయిక్కి వాటి తాలూకు సామానులు వగైరా పాతబండ్లు అన్నియు యీ నెల 26, 27 తారీఖులందు ఉదయం 11 ఘంటలకు బహిరంగముగా వేలము వేయబడుగనుక కావలసినవారు వచ్చి పాడుకొనవలయును. మోటారు అందు జనరల్ యింజనీరింగు కంపెనీ, బెజవాడ.

కాకినాడ కాంగ్రెసు

వికమత్యభావాలిత్యము

కాకినాడ కాంగ్రెసుకు 'అమృతబలము' ప్రతికా 'కత్తు' మున ప్రత్యేక ప్రతినిధిగా వేదాంతమున పీయూష కాంక్షతో గాఢాపరకత కాంగ్రెసును గూర్చి తమతాత్పర్యమును తెలియజేయుచున్నది. (మొదటి వ్యాసమును మొదటి ప్రతికాలో ప్రచురించినది).

స్వరాజ్యపక్షము

అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘముయొక్కయు, విమలనిరారణ సంఘముయొక్కయు సమావేశమునందు, యిరువది ముగ్గురు యొక్క బలమును నిర్ణయించుట కష్టమైనను, కాంగ్రెసుకు మూడు వారు గూడ చాలమంది విమత్యమే అన్నిటికన్న యెక్కువగా భావించుటకులన స్వరాజ్యపక్షమువారి కాపక్షసానుభూతిల ముందుటకులన బలముగలిగియున్నది. ఇది చెప్పవచ్చును. బెంగాలు స్వరాజ్యపక్షమువారు మేధావీ శ్రీమంత్రి విద్యాగిరి నిర్ణయించిన హిందూమహమ్మదీయ ఒడంబడికలను, హిందూమహమ్మదీయ మైత్రి యాభివృద్ధి కాంక్షలను గూడ ఒక తీర్మానముగా చేసి, తర్వాత బంధువుల తీర్మానమును ఓటుకు పెట్టగా యెవరో ఒకరిద్దరు తప్పు భావముగ వ్యవహరించుట అందుకు అనుకూలభావముతో నుండిరి.

బెంగాలునుండి వచ్చిన గాంధీపక్ష ప్రతినిధులు యాభద్రంబడికయెడల తమ తాత్పర్యమును చెప్పుచు, ఆ ఒడంబడిక చాల అపవిత్రమైనదనియు, బెంగాలులో కాసనసభల యెన్నికలు విజయత. తమకు నెరవేరుటకై మహమ్మదీయులకును స్వరాజ్యపక్షమువారికిని యిట్టి మైత్రి యొకటి చేపట్టవలెననియు చెప్పిరి. ఈ ఒడంబడిక ఓడి పుటకులన కొంత భావము గల్గెను. దీనితో చాలమంది స్వరాజ్యపక్షమువారి కుత్సాహము కలిగి యెను. వారు సర్వజనతీయమును గూర్చి గాఢ యుద్ధమునకు తలపెట్టి జొచ్చిరి. స్వరాజ్యపక్షమువారు కాంగ్రెసు, విమల నిర్ణయ సభలైన పాటిఃపక తమతత్వపు సభలను జనుపుకొనుటతో కాలము బుచ్చుటకులన యిది వ్యక్తమైపోయెను. కాంగ్రెసులోను విమల నిర్ణయ సభలోను దేశములకు ముఖ్యముగ సంబంధించిన ప్రశ్నలు చర్చించునపుడు యీ స్వరాజ్యపక్షమువారు తాము తాము తమతాత్పర్యమును జూచి, ప్రతినిధులు యెందుకు తా లేదని అనుకొనుచుండినవారు మార్పు వద్దను గాంధీపక్షమునందు యెక్కువ ఆలోచనపరులు యీ విమల నిర్ణయమును గమనించి స్వరాజ్యపక్షము మాటలేకుండ జేయు నుద్దేశముతో దాను - అచారీ తీర్మానమునకు సమ్మతమనిచ్చిరి. ఏమైనను సరే కాదునుటకును ప్రచారకులకును అందరకును మైత్రి యుండవలెనని ప్రతినిధులందరు సాకాంతించుటకులన యీ తీర్మానము అత్యధిక సంఖ్యకులచే అంగీకరింపబడి స్వరాజ్యపక్ష కాంగ్రెసుముఖమునది కాసనసభ ప్రవేశ విమలమును దృఢపరుచు నుద్దేశము లేకుండెను.

వికమత్యము

ఒకటి మాత్రము నిశ్చయము. ఇదిగత కంతయును వికమత్యమని మాటలతో అనుకొనుచుండినది కాకినాడ కాంగ్రెసులో మాత్రము ఒక విధముగ నిర్ణయించబడినది. కాంగ్రెసులో యిదివర కెప్పుడును యెవరైనట్టి చక్కని తీర్మానము సుపరాదించిన బాబు క్యామరూండు చక్కని గూడ అయిన తీర్మానము విమల నిర్ణయసభలో ఒడిపోయినపుడు యేమాత్రమును చలించలేదు. నన్ను చూచినపుడు సంతోషముతో, "నా కందుకేమియును చించలేదు. దోషయుక్తమగు బెంగాలు ఒడంబడికను త్రోసివేసిరి. అదియే నాకు సంతోషము. నేనందుకే కాకినాడ వచ్చితిని" అని చక్కని చెప్పెను. బాబు హరిదయాలు నాగువారును, మరికొందరు బెంగాలు ప్రతినిధులును గూడ నిద్రాభిప్రాయమును చెప్పిరి. దీనికేమి సి ఆర్. దానువారు గూడ బెంగాలు ఒడంబడిక తీర్మానము త్రోసివేతబడినను ముఖమున చుండుచోనము తోనే యుండినను. మనకాముఖము ఉండవలసిన రీతియిట్టిదియే. దేశక్షేమముకు సంబంధించిన విమలములలో వారుయే మాటయు సనకుండ యేకీభవించుచుండవలయును.

మనకర్తవ్యము

కాకినాడకు యెంతెంత మారమునుండియో వచ్చిన ప్రతి నిధులు యీ సభ భవిష్యత్తును గూర్చి దేశము యీ విధముగ భవిష్యత్తునని నిర్ణయించునని భావించిరి. నిజముగా నేవో విధానమును నిర్ణయించిన దానిని తమ

దేశములో ప్రజల శాసనముల బెట్టినటులు జేయవలసిన తలంచిరి. విలే వారికి ఆభాగం మేమియును కలుగలేదు. మహాత్ముని నిర్మాణకార్యక్రమము సాగింపవలెనని తీర్మానముగా విమలమును. ఉద్దయబద్ధికిటి నిర్ణయోద్దేశములతో స్థాపించబడినను, కానినిర్మాణ కార్యక్రమంకముల సఫలముజేయు పని వర్తింపజేయుటకీ గాక అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘమువై వైచిన్ బాగుండినది. తర్వాత కవిటీవారు నిర్ణయించి ప్రచారకులకు కార్యసాధన విధానము నిర్ణయించునకు చాలకాలముపట్టును. ప్రస్తుతము యిట్లు చేమిచేయవలెనో నిర్ణయ ప్రశ్నను జూపకుండుటకులన ప్రతినిధులు తమతమ దేశములకు దీనికొనిపోవలసిన విధాన మేమియును లేకబంగారుకుటి అవకాశము పోయేవేయని చెప్పకులనజేప్పిరి.

అకాలీయద్యమ విమలములో గూడ నిశ్చయించుటల యెడ, కవిధముగ తమధర్మమును నిర్ణయించుటలయో నిర్ణయించి కవిధముగా విమలమును ప్రతినిధులు తలంచిరి. ఈయద్యమమును గురించి యిదివర కెంతదెలిసినో యిప్పటికిని అట్లేయున్నది. ఏవో మొత్తముమీద ఒక తీర్మానము మార్చుట గాంధీపక్షము. కాని ఆ తీర్మానముపై మాటలాడినవారైనను దేశముకంటెను కార్యచరణ పెట్టగలిగి, కార్యక్రమంకములగూర్చిగాని విమల నిర్ణయసభలో నైనను ప్రశంసించి చర్చించి యుండలేదు. హిందూ మహమ్మదీయ మైత్రిని గూర్చిగూడ యిట్లే యుండి. ఈ సభలందు దీనియే ముఖ్య విమలముగ చర్చించుటనియించెను అధ్యక్షుడు మార్తము తనయుపశ్చాసమునందు అవిమలమును గూర్చి సంపూర్ణముగ వివరించి కృతకృత్యుడాయెను. కాంగ్రెసు మార్తము యీ విమలమున ప్రతినిధుల కెట్టి సంతోషము నొక లేదు. వారు తమతమ దేశములకు పోయినపుడు యిందుల కేమిజేసుకలయినో యెట్టిమార్గమును జూపలేదు.

వృధా చర్చ

ఈ కనుగొనియును యేల జరుగకపోయెనో కారణము లేకపోలేదు. ఇందులకే కేక కాంగ్రెసులో తోర్చడెను. స్వరాజ్యపక్షము వారికిని గాంధీపక్షము వారికిని, బెంగాలులోను నిర్ణయించివారిని కాంతిపక్షమునైనకవత్వపక్షము మూడవపక్షము వారికిని ఒకటిగా వాక్కులసాములతో వృధాగా యెంతకాలమో పాడుచేయబడినది. ఇంతే గాక కాంగ్రెసుకాలము వృధా చర్చలతో చాలవరకు పాడైపోయెను.

ఎప్పుడేమార్త మకాళము వచ్చినను మాటాడి తీరవలెనని తలపెట్టినవారికా పెట్టుకలని గ్రహింపబడినది. కాంగ్రెసును క్రిష్టము కెలవులతోనా లేక క్రిష్టమును వారములతోనా జలకరణన అప్రామాఖ్య విమలమును గూర్చి నిర్ణయించుటకు రెండున్నర గంటలు వృధజేయబడినది. విమల నిర్ణయసభకు 150 నంది చచ్చి రనుకొన్నను 150 రెండున్నరలు 400 గంటలగును. ఎంతవూరము. ఈ కనుగొనియును గూర్చి చర్చించుటకు 400 గంటలు పాడుజేయబడినది. ఇదేమరిగి మద్రాసు పట్టణము ప్రత్యేక రాష్ట్రముగ నుండవలసినవిమలమును గూర్చి చర్చించుటకు 600 అమూల్యములగు గంటలకాలము వృధజేయబడినది. అప్పటికిని అవిమలమును నిర్ణయించుటకు, కవిటీవారులకు బంపి, జరిగినంత తేమగా చేసినపని తక్కువయెను. మాటలే జక్కువాయెను. కార్యకార్యయైన అధ్యక్షుడు ఈ విమలమును ప్రతినిధులకు వివరించి చెప్పుచు అధ్యక్షుడు కాంగ్రెసును వహించుటకు వచ్చినను, ప్రతినిధులయెడల సమరసభావముతోనుండి చర్చకు లగ్నింపవలెనని కోరుచుతాము యేవిమల నిర్ణయసభ కాలమును కోరి (మింగివేత) వలసి వచ్చెను. ఇంతకును అయిన ప్రేమ స్వభావములను నిరసించెను. అందుచేతనే అధ్యక్షుడు గెన్ని పాడు మాటాడినను సంతోషముగనే విమలముండి.

ఇందుచేతనే విమల నిర్ణయసభ 8 రోజులు సమావేశముగావలసివచ్చెను. అప్పటికిని అప్రామాఖ్యలగు సమస్యలను గూర్చి వివరముగ చర్చించుటకు వృధా లేకపోయెను.

ఇద్దరు సోదరులు

ఈ కాంగ్రెసులో ఒకముఖ్యవిమలమే మనగా యిద్దరు సోదరులును ఒకరు మేక తాదాను ప్రభువుగను మరొకరు గాంధీసర్వభువుగనుండి అస్థానముల నిర్ణయించుట తగినవారని చెప్పిడినది. వారు ఒకరితోకరు కాంగ్రెసులో తమసాగు అనుకొనుమాటల ప్రశంసనములుగనుండినను, వారిద్దరును సమానముగా దేశభక్తి విజ్ఞానములతో కార్యకర్తలు లుగ నుండువారు. ఇద్దరిలో నెవరికోనైన నేడని లోపముండినయెడల ఒకరినొకరు పూరితేసికొను చుండురు. ఇందులకే యీసంవత్సరము సభాజయంతముగ నెరవేరుట తోర్చడెను. పెద్దన్నను, ప్రజలందరును తమతాత్పర్యముతో భావించెదరు. అయిన వారివలెనే నిరాదంబరముగనుండి, కార్యకారిగనుండునని

వారిభావము, నాయకులెవరుగాని దేశమున కొనంగకలసినమాత్రసంతోష మేమియు లేదని అయిన అంగీకరించి మనకు ఆచరణ యోగ్యుడగు కార్యక్రమమును నిర్ణయించి ఆ ఒక్కమహానభావముమీదనే విశ్వాసమునుంచెను. అయిన రెండు అభిప్రాయములను ప్రజలకు తెలియజేయు ప్రేమతో నెమ్మదిగా చెప్పెను. ప్రజల కామనజెప్పునది నులభముగ తెలియెను. అయిన ప్రజలమానసమును గుర్తించును. ఇదియే అయిన ప్రచారంబకముగ నుండుటకు రహస్యము.

డబ్బు ఖర్చు

కాంగ్రెసుగతను జరుపుటకు పెద్ద అటంకముగనుండునది దానికి పెట్టవలసిన ఖర్చు. కాకినాడ కాంగ్రెసు కోశాధికారి యీ కాంగ్రెసుకు లక్ష గుర్రుల ఖర్చుని జేప్పిరి. కావున కాంగ్రెసు పెంచాలను కార్యక్రమముగ నుండుకొనుటకు ఆహ్వానసంఘము తేసిన యేర్పాటు మంచిదే దీనితోనే ప్రతిసంవత్సరమును చాల డబ్బు మింగివేత జరుచుచున్నది.

వచ్చే కాంగ్రెసు

కాంగ్రెసును ఆసాములో జరుపవలసినదని యొక్కడికి రెండుమూడేడ్లనుండియు కోరుతుండినను, ఈసంవత్సరముగూడ బాబుకులధారు చాలిపోగాను కాంగ్రెసును ఆసాములో జరుపవలసినదిగ ఆహ్వానించిరి కాని సర్వరాజ్య విఖ్యాతి రాకపోవుటకులన కర్నాటకమునకు యెక్కువ ఓట్లు వచ్చెను. ఆసాముకు తడవారసంవత్సరము అవకాశ మిచ్చుచునని తలంపబడినది. కర్నాటకములో బెంగళూరు, బెల్గామ, బిజ్జూరు పేర్లను జెప్పిరిగాని, బిజ్జూరులో జరుగుట నిశ్చయమని చెప్పరచ్చును.

పకటన

ప్రతివాడి నె (2) రు హాజరుకొమ్ము.
మొ. నెం 8/8 1888 ఫ
పాల్వంచ సమస్తాక్ ముననబు కోర్టు
తా. పాల్వంచ వరంగల్ డిస్ట్రిక్టు
బయిలలాను మోల్స్ మహమ్మదు యూనస్ డిక్ట
అహమదు ముననబు సమస్తాక్ పాల్వంచ.
వాడి:-చన్నం వీరయ్య సాబూద్ల పహాడు.
ప్రతివాడు:- (1) సోంబలి వైశే అబ్దుల్ రహీమాజ్ బూర్గుంపాడు, (2) రహీల్ బి జువైజ్ సయ్యుగు హుస్సేన్ సా రాజమండ్రి, (3) అతావుల్ రహమాజ్, (4) నునబూబు ఆలి.
దావా:- రు 790-15-2
వై మోద్రమాజ్ మీషేర్ అజీజ్ సార్లు సమకాళ పంప సయ్యుది. మీరు హాజరుజేసుకున విమల తామిలుకాలేదు. అందులకే వారి తర్పున పీఠకు ప్రతివాడు నె (2) రు కొమ్ము ప్రకటన చేయవలెనని కోరిరి. కావున యిందులకే తెలియ వలె చేసి యేమనగా యీ వాయిదా ది 28-4-28 ఫ సరియగు ది 31-1-1924 తారీఖున జేయబడినది. కావున యీ కోర్టులో వాయిదావచ్చు. ఈ జరు అయి తగు సంచాయిషీ చేయ్యవలెను తేనియెడల రూపు ప్రకారం అయితే కాబడును. తిరువరి మీ యేవుజరు వివరదరు.
యూనస్ డిక్ట అహమదు ముననబు
తాలూకా ముననబ్ సమస్తాక్.

కలరా మూత్రము

కలరా ప్లేగులెనే ఒకవిధమైన అంటుబాధ్యము. కలరా తగిలిన నెంటునే మందును తినుట అవశ్యకము. డబ్బి 1-కి 12 మూత్రము వెల రూ 0-6-0.

దంత చూరము

పండ్ల పోటుకు తీపులకు మంచిపోడుము. చక్కని డబ్బి 1-కి 0-2-0; డబ్బా 1-కి 1-4-0.

చుండుకు నూనె

వెలసీసా 1-కి రు 0-6-0 వి. పి సహా 0-11-0
ఈ నూనెను రాచిన చుండు పోటురాలుట, జిల, గోకును పుండ్లు మొదలగునవి మూనును. దీనివలన వెంట్రెకలకు హానిగలుగక చక్కగ బెరుగ గలదు. అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

ఇంగ్లాండునందు మీఁజుచున్న పనితేయు మాకు మీ లేవి
 ధనము నవాయును చేయుగలు? మొట్టమొదట గమనింపకలసి
 న విషయ మేమన భారతదేశ ప్రత్యేక స్థానము ఒకేవిధముగ నుండ
 వలెను. భారతదేశముననే చీకటిబండ ఇచ్చుకనూడి అచ్చట

ఎక్కడను బోయినను ఒక్క (బి)ను ప్రతికరించిన కారము.
అవంగీ కారము కే ఆ దగును. ఉదాహరణముగా మున్నె యేళ్ళుగా
రసి. రాంకేమన్ బాల్లగారుగూడ కామస్యంబువారిలో తాను
జనుకొన్నటుల జనుకలేదనియు ఈ క్రిందను జేసి మామూటి
ననియు నెరియజేసెద రసి.

జర్మను నష్టపరిహారములు

జర్మను ఎరువుదారులకు ఇవ్వబడిన సామాను ఇచ్చి వేయటము జర్మనులు ఒప్పుకొని అంగీకారమును తెలియజేసినది. ఏకపక్షముగా ఆలోచించుటకు జర్మను ప్రతినిధి ఇంగ్లాండు కేసుకున్నారని వెల్లడి చాటుచున్నారు. అక్రమముగా పూర్వకాలములో నున్న నష్టపరిహారములకు ప్రస్తుతమును నుండుట మాత్రముగ నియమము పరిహారము చాల ఎక్కువని, ప్రేమి జర్మను సంఘములవారికి సార్వకామిక ఒడంబడిక ఏమియు జరుగలేదని పోయింకేరుగారు తెలియజేసిరి. అట్టి ఏర్పాటులు జరుగవో (బ్రిటిషువారు తమ యభిప్రాయములను పూర్తిగా తెలియజేయుట కవకాశ మింకను నున్నది.

కార్మికపక్షమువారి ఎత్తులు

లండన్, జనవరి 17:—ఈడేయం 12-30. ప్రేముఖ్యతగా విలేజు ఇట్లు తెలుపుచున్నాము:—కుకవారమునాడు కార్మిక సంఘము సభరణను నూర్చి అనుబంధ ప్రతిపాదాభిప్రాయములు తీసికొనబడును.

కార్మికసభ్యుల ఆక్షేపణ

నేడు (18-1-24) జరుగును.

దక్షిణాపికా భారతీయులు

క్రొత్తపట్టము ఫలితములు

దర్బిక్, జనవరి 16:— భారతీయుల సర్వములను తగ్గించుటను, అసియావాసుల అక్రమములను నూర్చి జరుగు ఆందోళనము ఈ క్రొత్తపట్టములను కట్టుములకు సంబంధించినంత వరకు అంతమొందునని మేర్పాట్రిప్పిక వాకొనుచున్నది. దీనివలన నిర్బంధముగ మూసివేయబడిన వ్యాపారమునకు పరిహారము సేయబడలే నుచున్నది. సాధ్యమైనంతవరకు ఈ స్థలర్థము నిర్బంధములు బాధ్యకముగ లేవజేయవలె ననుచున్నది.

సహకారపీఠములకు ఉపద్రవము

భారతీయులను ప్రత్యేక ప్రదేశములందునుటకు ప్రజాకలెబ్రువడిన చట్టముచే మంజూరై ఎత్తువనని చేబారును. దీని నుండి కేటాయింపు అరకలవనములు ఏమి ఏర్పడిన కేటాయింపు ఇబ్బందులను, భారతీయులను ప్రత్యేకముగ గూడెములలో నుంచిన తమ ప్రజాకలెబ్రువం దు భారత అప్పటికిని యూరపియులకుంటే తట్టువధులకు వికలుంచెదరు. యూరపియులు ఎన్ని పానులు ఇచ్చిన పనికేవలదో అన్ని పిల్లలకుకే భారతీయులు పనిచేయువంతకాలము యూరపియులకు దండ గూడకమానది అని అదర్బర్టుజుజు ప్రతిక వాకొనుచున్నది.

సంపూర్ణ నియోజకాధి కారోపద్రవము

కేటాయింపు ప్రేముఖ్యత ఇట్లు వాకొనుచున్నది:— భారతీయులను పనిచేయుటకు సిద్ధమునన్నారు. దక్షిణ ఆసియావారు తమ సంపూర్ణనియోజకాధికారమును భారతీయుల కిచ్చిపై స్వరాజ్యవాదులు ఇంకొక మాత్రముగ అంజోళనమును జరిపెదరు. ఇదిగదరు. భారతీయులనునూర్చి (బ్రిటిషు) క్రమశిక్షణవారిని చిత్తులు తెట్టుకొనుట ఏమియును చేయరాదని తప్పరానిది అంతగ పాటించరాదు.

జర్మన్ ఆర్థికపరిస్థితులు

ఆకాశకరముగ కనిపించుట

జర్మను ఆర్థికపరిస్థితులను రహస్యముగ విచారించవలెనని జర్మను నష్టపరిహార సంఘమువారు ఒక ప్రత్యేక ఆర్థికవేర్తల సంఘము నేర్పరిచిరి. వీరు కార్మికములనుగూడ రహస్యముగనుండుటచే ఆమెరికను (బ్రిటిషు)సభ్యులకు కలకలం భిన్నాభిప్రాయములు బయలుపేరుచున్నది తెలియుచున్నది. కాని ఇది నిజముగాదని ప్రార్థియనుండి ప్రేముఖ్యతగావిలేజు తెలుపుచున్నాడు. ప్రారంభపరమునకేనుడ నేడు ఎత్తువ ఆగకనున్నది.

జర్మనుల కన్నీని ముందు నిలకడకేను (పరిశీలించుచున్నాడు. వీరు ఆర్థికప్రక్రమము సుభుచ్చెదరు.

జర్మన్ వారు (బ్రిటిషు)వేరముల ప్రకారము వారి తరముల సీనుకపోవుటచే నమ్మకబడిరి. (బ్రిటిషు) వేర్లలో నున్న జర్మను (వాచి)లనుగూడ నమ్మకబట్టవలె నుచున్నాడు. ఈ విషయమై లండనులో సభితము విషయమును నిరాకరించిరి.

క్రైస్తవ పరివార్లు తమ వేరముల సరిగా నియంత్రిన నమ్మకబట్ట నున్నట్లై యున్నాడు. హెండర్లక్ గారు రాను వారము కేను నున్నారు.

బ్రిటిషు సామ్రాజ్యము

వికమత్యముయొక్క విలువ

దొమినియనుల బాధ్యత

లండన్, జనవరి 18:—(ప్రపంచకాంతి)గాని యాధ్యపరికరములను తగ్గించుటగాని ఒక్క (బ్రిటిషు) తన ఆయుధ సామగ్రిని తగ్గించిన తటస్థించుచున్నాడు. సామ్రాజ్య వికేకాంగ విభావమున దొమినియనులకు కలుగుబడి యుండవలెను. దీనిలోకాటు దొమినియనులు గూడ సామ్రాజ్య సంరక్షకభారమును భరించి సాయముచేయవలెను. అప్రేరియావారి రీరెండిని పూనుకొనుటకు సిద్ధముగ నున్నాడు. ఇతర దొమినియనులగూడ ఈ బాధ్యతను గుర్తించుదురుగాక. సామ్రాజ్య మంతయు ఒకే భాగముగ నుండుటలు అన్ని దొమినియనులను స్నేహపాకమునా దగ్గర విగించు నుచున్నది. లేనిచో సామ్రాజ్యము వేర్వేరు స్వారంభ్యరాజ్యములుగ ఏర్పడిపోవును. అప్రేరియా సామ్రాజ్యంతర్గత మగు ఒక భాగముగ నుండుట కంగీకరించు చున్నది.

(గ్రేటుబ్రిటను) కరుణదేవరు లేక ఒక స్పష్టముగ విభావమును అవలంబించిన యూరపులో (గ్రేటుబ్రిటను)మధ్యము పరిష్కారమును, ఈవిభావము విషయము గాంచుటకు సుస్పీకాకముతో సామ్రాజ్యములయొక్క పాటుబడలేదు. తుదకు యూరపుకు విడిచిపెట్టి తనసంకతి నే వాచుకొను సమయము (గ్రేటుబ్రిటను)కుగలను. (గ్రేటుబ్రిటను) సామ్రాజ్యమున కంతయునందె సామ్రాజ్యము (గ్రేటుబ్రిటను)కు అంతే అవసరము. (గ్రేటుబ్రిటను)లో తమకు దొమినియనులు జలమును మరచిపోవుదురు. విశాపాయద్ధముగా (గ్రేటుబ్రిటను) విషయము గాంచుటకు దొమినియనులే కారణము.

సింగల వాకాళయమును

నిర్మించుటకు ఇంకను కృషిచేయుట తత్పరమగు డిగ నిర్మించవలెను. దాని నిర్మించినచో క్రమవచనం దంతకును ఆ యుధవాపగిరి తగ్గించుటకు వీలగును. నాకాయద్ధముగా పెద్ద నాకలే పనిచేయునది.

ఇంగ్లాండు ఆర్థికసభ్యులు

సామ్రాజ్య ఆర్థికసభవారి వీర్యావలను అవరణలో తెట్టుకవసరము. ఏకభక్త్యము రానున్న ఆర్థికసభవాత విపార్యజీవిన కార్యత ఆర్థికసంఘమును ప్రభుత్వముగా తేర్చాటు కేయవలెను. (గ్రేటుబ్రిటను)కు నుండుటల ప్రభుత్వ ఇష్టము లేకున్న ఇంకొకవిభావమును ఆలోచించుటకు అప్రేరియావారి ప్రయత్నం దెదరి (బ్రూగు)గారు తెలియజేసిరి. ఆర్థిక సంఘసభ్యులు ప్రజల విశ్వాసమును బడయవలెనని.

స్పెయినువారు కంటేరు ఒడంబడికను సరించవలెనని కోరిరి. కరాములు నిరాకరించిరి. కాని మరాతోలో ఎరటనో సమపాటుమును వాకెద ముని.

భారతదేశపు క్రైతి మంతివకట్టు ననుచున్నాడు.

చీవాదొంగలచే కట్టుబడిన కేలికామ వారి స్వాధీనమునందే తప్పించబడెనని తెలియుచున్నది.

తెనిజువాన గారు ఇన్స్పెక్టురుపోనుగారు స్నేహపాకముతో తెలుపవలెనని (క్రైతి)వర్తక మగు సంతకములను ఒకరి కోరు బంపుకొనిరి.

లండన్ నాకాళము కూలీల వేరములను హెచ్చుతేను నడచు ప్రతినిధిసభవారికి యూనియనువారు తెలియజేయవలెనని.

వరాసుల యుక్తి

లండన్, జనవరి 16:—పరాసులు తమ ఆస్తులను తరిష్కారము కేసికొనక యూరపులో తమవారి పెద్దమొదలులను బదులిచ్చుచున్నాడు. యూరపులో తెలిసింకటకు ఒక్క (ఫ్రాంసే) గొప్పవైకలలమును ప్రియున్నది. (ఫ్రెంచి) ఇటలీకల కేనుకే త్రుణములను ఎక వేయటకు తమప్రజలకు పోధించుచున్నారని యునైటెడ్ స్టేట్సునెటరు వోరాగాన నిష్కాపట్యముగ తెలియజేసిరి. ఆమెరికనుల క్రియలనీన దెబ్బతీయక వరాసులు తమస్వస్థములను తెంచుచున్నారని.

వలాటి నేటు

జర్మను ప్రజల మొఱు

కానినత్వమును తొలగింపును

లండన్, జనవరి 16:—కార్మి 11-35, నెపరేటిస్టులనుండి మమ్ములను తప్పించు జర్మను ప్రజలు వేడుకొనుచున్నారు. వేయ జర్మను రీతిలోనే యుండునటుల కేయము. వేర్వేయలన్నిరై ను ఒడంబడికల క్రకారము ను నీయుదు అని ప్రజలు వేడుకొను చున్నాడు. (ఫ్రెంచి) వాత రీతముగ నెకరేటిస్టులకు తోడ్పడుచున్నారని (బ్రిటిషు) ప్రతినిధికి తెలియజేసిరి. ఇంతబాధకర మగు నెకరేటిసు పాలనమును వేయ సహించలే దనిరి.

జపానులో మరల ఉపద్రవము

ఒకానా, జనవరి 16:—కామకరాలో మరల వరదలు బయలుదేరినవి. యోవావానీటిసప్తయ అగిపోయినది. కానిరేవులలోనున్న నాకలు రక్షణము అవసరమగునీటిని కష్టముచేయుచున్నది. యోవావానీరైలు అగిపోయెను. ప్రజలు వీరులలో దిగుచుచున్నారు. ముగ్గురు చనిపోయిరి. 12 గురిగా నుండును తగిలినది. 7 ఇండ్లు పూర్తిగా నశించిరి. కొంచెముగ ను వాకమైనది, రెండుపాదకాలము, రెండు కర్మాగారములు రెండు వైద్యాలయములు కూలింది.

ఒరిగాక ప్రభుత్వమువారికి ఋణమును ముగియటకు ఆమెరికను బ్యాంకుల ప్రతినిధులు ముగ్గురు మెక్సికోనగరమున కేగిరి.

చీర్యావా, తక్కుపాటులను కామకర యునైటెడ్ స్టేట్సు యాదనాకలు రెండు పోవుటకు ఒరిగాక ప్రభుత్వము వారి అనుజ్ఞను ఆమెరికను అధికారి వడనెను.

హొంగ్ కి ఋణమును తక్కువ కాలమున కేయవలెనని (ఫ్రెంచి) వికరినిధి తెలియజేయెను. అనుకొన్న ప్రకారము 20 ఏడ్ల కేయవలెనని (బ్రిటిషు) ప్రతినిధి తెలియజేయెను. (ఫ్రెంచి) (బ్రిటిషు) ప్రతినిధులకు భిన్నాభిప్రాయములు వున్నది.

ఇంటర్ నేషనల్ కౌన్సిల్ టిటికను (చీర్యా) వున్నవకవని స్వీకరించిరి

జ్వరవారి

సీనా 1-కి వెల 0-12-0. ఏ. పి. నహా 1-2-0 జ్వరవారిని అయిదుతూటలు నేరించిన పట్టు విడుదల జ్వరములు. చరి పురాణాశ్వాసములు మొరలగు సమస్త జ్వరములు మానును. అమృతాంజనం వీరే, మువరాను - బొంబాయి.

NOTICE.

In the Court of the Subordinate Judge Tanjore.

O. S. No. 89/1923.

BETWEEN :
G. Krishnasami Jettiar, Plaintiff
and
Natesa Pillai and 7 others Defendants,
To. Narayana Sastriar, 7th Defendant
Overseer residing in Nellore }

Please take notice that the above suit has been instituted by the above named Plaintiff for recovery of Rs 3491-0-0 due under a by pothication bond dated 25-1-1918 and that you have been impleaded as the 7th Defendant in the suit since you have some interest in portions of the hypothica. As you have not been served with summons personally substituted service has been ordered by the Court and the suit now stands posted for hearing on 12 February 1924 at which date if you do not enter appearance the suit will proceed in your absence in due Course of law.

Tanjore K. Swaminatha Iyar M. A. B. L. 16-1-1924 Vakil for Plaintiff

చికిత్సనిరపాయముగ జరుగునెడల దేశమున కెక్కువసేవజేసెదను

చికిత్సకు పూర్వము మహాత్మునివచనము

నిన్నకొలదిగజ్వరము తగులుట-విశ్రాంతి యవసరము

ఇతరప్రదేశములను ఎవ్వరు దర్శించుటకు రావలదనికోరుట

జ్వరము తగ్గుట

మహాత్ముని సుఖముగ నిద్రించుట

పూనా 18 జనవరి:-గాంధీగారి జ్వరము నిన్న రాత్రి 10 గంట తగ్గిపోవుటకు ప్రార్థించెను. ఈ యుదయమున, జ్వరము అదృశ్యమై సాధారణముగ ననే యుండెను. జ్వరమున్నను రాత్రి సుఖముగ నిద్రించెను. ఉదయమున పంజావముతో నుండెను.

కెల్కారుగారి ఆగమనము

ఎన్. సి. కెల్కారుగారు సతాశాసనానికి వచ్చిరి. కెల్కారుగారు, డి. వి. గోఖలేగారు ఈ యుదయము 9 గంటలకు మహాత్ముని దర్శించిరి.

ఈ దినము 10 గంటకు

కలహం మాడకు గారు ఈ దిన మాడకు 10 గంట 15 ని. లకు ఈ క్రింది విషయము ప్రకటించిరి.

గాంధీగారు రాత్రి 8½ గంట కాలము సుఖముగా నిద్రించిరి. శరీరములో వేడి సాధారణముగ నుండెను. నాడి 76 సార్లు కొట్టుకొనుచుండెను. గాయమునుండి భారాళముగా రస మొదలగు వివేదలిపోవుచున్నది. ఆరోగ్యము సంతృప్తికరముగ నున్నది. ఈదినమున గాయమునకు కట్టుకట్టునపుడు కెల్కారుగారు దగ్గర నుండిరి.

“శత్రువు నిరపాయముగ జరుగునెడల, దేశమున కెక్కువ సేవజేసెదను”

మహాత్ముని దర్శించి ఈదినముననే చెన్నైకి వచ్చిరి ఎ. ఎ. నుండరముగారిని తెలిపిరి.

ఈ మంగళవారమున, బుధవారమున, ఉత్తరామున వైద్యకాలంలో మహాత్ముని దర్శించిరి. మంగళవారమున దర్శించునపుడు తేదదాకు గాంధీ, దాక్టరు మినుగార్లు మహాత్మునికడ గలరు. మహాత్ముడు చాల దుర్బలముగా నుండుటచే గంభీరమైన బాలకపోయెను. బుధవారమున నాయన, తేదవారమున ఆందోళన వడుచున్నది. గాంధీగారికి నుండరముగారు దర్శించిరి. ఆతడు సెలవు పుచ్చుకొనినవచ్చునపుడు మహాత్మునికొలదిగమాటలాడెను. అత్యధికనికరత్వమును స్పష్టముగనుండెను. ఈ ఆరోగ్యమునుగురించి ఆందోళనవహించునపుడు లేదనియు వైద్యోక్త్యములు అన్ని బాగ్త్రలను పుచ్చుకొనుచున్నారనియు తెలుపవలసిందిగా కోరెను. మహాత్ముడు కాంతితో సంతోషముగ నుండెను. నుండరముగారు సెలవుపుచ్చుకొని వచ్చుచు, మహాత్ముని ఉదయపు ప్రార్థన కీర్తనలు సీక్రింది భావముగల కీర్తనతో ప్రార్థన నొనర్చెను. “నా ప్రాణము నీచేతిలోనున్నది. ప్రభూ నన్నురక్షించుము” ఈ కీర్తనను “బాప్రా (మహాత్ముడు) యొక్క ప్రాణము నీచేతిలో నున్నది. ప్రభూ ఆతని రక్షించుము.”

ఈదినముగావించు ప్రార్థనలలో నీప్రార్థనచూడ జేసినవలెనని నుండరముగారు కోరిరి.

శత్రుచికిత్సను గురించి నుండరముగారు విచారించగా గాంధీగారు శత్రుచికిత్స ప్రార్థించుటకు ముందు నలువందల టన్నులలో నోకోతో మాటలాడుచు నిట్లునుడిచెనని తెలిపినవచ్చును.

“శత్రుచికిత్స జరుగవలయుగ గడదినయెడల, దేశమున కెక్కువసేవ జేయవలెదను”

గాంధీగారి శరీర మెంత దృఢబలమున నుండినను, మహాత్మునికి గల అద్భుతమగు మేధాశక్తినిగురించి నుండరముగారు చాల నుడిచిరి. (ఆంధ్ర ప్రదేశ్)

కొంచెముజ్వరము వచ్చుచుండుట

పూనా, జనవరి 17:- కలహం మాడకు గారు ఈ సాయంత్రము 7 గంటకు గాంధీమహాత్ముని ఆరోగ్యమును గురించి ఇట్లు ప్రకటించెను

ఈ సాయంత్రము గాంధీగారి శరీరములో వేడి 100.6 డిగ్రీలు కలదు. నాడి నిమిషమునకు 82 మార్లు కొట్టుకొనుచుండెను. గాయమునకు కందినచిహ్నములు గాన్పించుట లేదు.

ఈదినమున తిరిగి కట్టుకట్టుక పూర్వము కొంచెముగా బాధగలగాని భరించెను. కాని తనవార నాబాధ అంతయు పోయెను. మొత్తము ఆరోగ్యస్థితి బాగుగ నున్నది. బాగుగ భోజనము జేసెను.

మామూలు భోజనమునే యొనగెను

పూనా, జనవరి 17:- ఈ మహాత్ముడు కలహం టన్నుల వరకు గాంధీగారి ఆరోగ్యమును గురించి ప్రకటించగా దాక్టరు ఫలెట్, నాథ ఇట్లు తెలిపిరి.

గాయము బాగుగ నే యున్నది. కలహంనుండి వచ్చుచున్న శక్తులను శరీరములో కైకి పోసి నుండున సోనర్బుటకు ముందు బాగ్త్ర ప్రవహించుటగాను ఒకగొట్టుము అవలసి పెట్టబడినది. ఘనవదార్థముల ఆహారముగా పుచ్చుకొను నలవాటు మహాత్మునికి లేకపోవుట చేత, ఆతని మామూలు ఆహారమును పాలు పండ్లు మాత్రమే ఈ దినమున నొనగబడెను. గాంధీగారి కీదినమున స్వల్పముగ (సాధారణమువలె) జలుబుజేసెను. వైద్యులు ఆ విషయమున శ్రద్ధపుచ్చుకొనుచున్నారు. ఇంతవరకును ఆరోగ్యము మామూలుస్థితిలో అభివృద్ధిచెందుచున్నది.

మహాత్ముని దర్శించుట కెవ్వరును పూనాకు రావలదు.

బొంబాయి, జనవరి 17:- గాంధీగారి దగ్గరనుండి తరచుగా నొనర్చుచున్న గాంధీగారి పుత్రుడు గాంధీగారిని బాదుటగా నితరప్రదేశములనుండి ఎవ్వరును బయట జేరవలదనియు, గాంధీగారు స్వల్పముగ శ్రమపుచ్చుకొనినను ఆరోగ్యమునకు భంగము గలుగుననియు కఠినవాద్యాల విభావనను వహించెను.

శత్రుచికిత్స తరువాత అభివృద్ధి

పూనా జనవరి 17:- దాక్టరు జీవరాజ మెహతా ఎం. డి. ఎం. ఆర్. సి. ఎన్. గాత, గాంధీగారిని పరీక్షించి ఇట్లు ప్రకటించెను.

ఈనెల 6 వ తేదీనుండి 12 వ తేదీవరకు గాంధీగారు ఎరవాడజెయిలలో జ్వరముతోను, పొత్తికడుపు నొప్పితోను బాధపడుచుండెను. కాని అత్యుచిత వ్యాధిచిక్షణమును స్పష్టముగ గాన్పించెను 12 వ తేదీన తప్ప మిగిలిన యన్ని దినములందును నాడి యిరుమిరుమి సాధారణముగానే యుండెను. ఎప్పిండిట్స్ వ్యాధిలోనికి పరిణమించునని 10 వ తేదీన చిహ్నములు గాన్పించెను. కాని శరీరములో వేడి 101 డిగ్రీ నుండి సాధారణవేడి మికి క్షగ్గిపోవుటచే నాసమయమున వ్యాధిని సరిగ్గా తెలిసికొనుటకు విలువలేపోయెను. ఆపైఎండిట్స్ నుండి వాచిగడెనని 12 వ తేదీన స్పష్టముగా తెలిసెను. అదినముననే గాంధీగారు సమూహవైద్య కాలకు మార్చబడిరి. ఆసాయంత్రమున శత్రుచికిత్స యొనర్చుటకు వైద్యులు నిశ్చయించి నిరపాయకరముగ శత్రు మొనర్చిరి. శత్రుచికిత్స యొనర్చబడినప్పటినుండియు రోగి క్రమక్రమముగా నారోగ్యభివృద్ధిని గాంచుచుండెను. బాగుగా నిద్రపోవుచున్నాడు. ఆహారమును గ్రహించుచుండెను. ఈదినమునుండి యు కొంతవరకు ఆహారమునందు కొంతభవవదార్థ మొనగబడెను. శత్రు మొనర్చబడిన గాయము బాగుగ నేయున్నది. చాలస్వల్పముగ మారత్రమే రస కాయించెను. అదియు నీటివలెనున్నది. ఇంతవరకు ఆరోగ్యపరిస్థితి సంతృప్తికరముగ నభివృద్ధి నందుటచే వికవిక పెట్టిచిక్షణముగలుగునని నమ్ముచున్నాము. రోగి చాలదుర్బలముగ నుండెను. విశ్రాంతి అవసరము. వారిని బాదుటకు శ్రేయశ్రేయముగా వారిఆరోగ్యమునకు భంగకరము. గాంధీగారు బధువులు వారిద్దరుండి అవసరమగు సహాయ నిర్వాహిని గాంచుచున్నాడు. గాంధీగారికి సంబంధపగు సోదర్యములుగాని, తదితరసోదర్యములుగాని అన్నియు నొనర్చబడుచున్నవి. (ఆంధ్ర ప్రదేశ్) వైద్యకాలంలో మహాత్ముడు ఉత్సాహముతోనుండుట

“బాయిను అఫ్ ఇండియా” పత్రిక (బొంబాయి) 15 తేదీన, క్యామలదాసు గాంధీగారు తెలిపిన ఈ క్రిందివిషయాలను ప్రకటించెను. క్యామలదాసుగాంధీగారు మహాత్ముని అన్నమహాత్ముని దర్శించి అచ్చట నోడిన మంత్రము నుండి 14 వ తేదీన బొంబాయికి తిరిగివచ్చెను.

వైద్యకాలంలో గాయము చాలామార్లుగా మెలగి మహాత్ముని వెంటనే బొంబాయికి వెళ్లివచ్చిరి. మహాత్ముడు చాలదుర్బలముగ నున్నను ఉత్సాహముగ నున్నాడు. శత్రుచికిత్స నిరపాయముగ జరుగవలయుగ జరిగెను. మహాత్ముని

దర్శించుట కెవ్వరిని బొంబాయికి రానిచ్చుట లేదు. నిన్నరాత్రి యంతయును మేము మహాత్ముని ప్రక్కకడనే గడపితిమి. వారి చుట్టును, చాలపరిశ్రమగను, పరిశ్రమగ నుండెను. మహాత్ముని నుంచముగ క్షణభాగమున తులసి హారము (వేలాడుచుండును. మహాత్ముడు, మహాత్మునినికలియును తరస్వరము ప్రభువునను బాదుకొనినవచ్చును, దృశ్యము చాలకలకారసమూహితముగ నుండెను. మహాత్ముని, చిన్న దుర్బలముగ ఆహారము, తులసిహారము, మెల్లని కలకలము ఆతని నిశ్చల చిత్తము, చూడచునుండి తెల్లనివిరియు (వేరు మొదలగునవిన్నియు, చూడచునుండు గాధముగ నాడుకొనును. మహాత్ముడు తిరిగి యొకకాదకు వెళ్లెను గట్టి వదలములు కలవు”

గాంధీమహాత్మునియెడల సింహాళప్రజల

ప్రేమ, గౌరవభావములు

బీ అమృతగారి సందేశము

శ్రీశత్రుగారు హిందూపత్రిక ద్వారా సీక్రింది సందేశ ముంచెను.

సిలోను నందు మాపర్యటనము, జ్యోతిషమయ్యెను. సిలోనునందలి హిందూవులు, మహాత్ముదీయలు, సింహాళియులు తెలుదలగు వారవరకు మాకు గొప్పస్వాగతము నొసగిరి. మేము ఏముద్యమము చేసితిమో, ఆయుధ్యమునకే ఈ గౌరవ గూడజేసింపబడెను.

అసియాఖండ మహాబాహునని గాంధీ మహాత్ముని కీర్తనలు వారిసందేశమును సిలోనునందు ప్రతి చిహ్నకల్పెయ్యును నందు గూడ వ్యాపించెను.

ఈ జేతనందు క్రితవాడును తమ స్వార్థిత్వమునకు సంపాదించుకొనుటకు కృత నిశ్చయమై యున్నారు.

భారత జేతనములకు నునము, చాలకాలము సింహాళి మును నిర్లక్ష్య మొనర్చితిమి. భారతజేతనములు సిలోనునందు ఎత్తున అభిమానముతో, నాజేతన యొక్క స్వార్థిత్వ సంపాదనకు వోడ్పడెదరని ఆశించుచున్నాము. గాంధీమహాత్ముడు భారతజేతనమునందలెనే సింహాళి మును గూడ ప్రేమింపబడి, గౌరవముతో పరిగణింపబడుచున్నాడు.

ఈ జేతనంలో మహాత్ముడియములును, బొంబాయి చాలక జ్యోతిషముగా అనుకరణతో నుండును. భారతజేతనములోని హిందూమహాత్ముదీయసోదరము ఈవిషయమున సిలోనునందుండి గౌరవారమును గ్రహించి, వికలమృత్యుతో స్వపరిపాలనకొరకు పాలుపడెదరు గాక.

బి. గోలునందు ప్రార్థనలు

(స్వక్రీయ విలేజ్)

బింగోలు, జన 18:- మహాత్ముని సత్కర ఆరోగ్యభివృద్ధికిర కీదినమున పునమున ప్రబలందరుకు ప్రార్థనల నొసర్చిరి. జేతనములందు అభిప్రేమ లాగింపబడెను. మనీషులు ప్రార్థనలొనర్చబడెను. మహాత్మునిచే గాని యుత్తర్యు ప్రభువరము, ఈదినము ప్రార్థనలతో గడవెదెను. చాలమంది ఉపవాసముల నొసర్చిరి. కొంగెల సభ్యులను జేర్చుకొనుకాన్యము యరకుగా సాగుచున్నది. ప్రబలందరు నోకోనూడి ప్రార్థనలనొనర్చుటగాను ఈ సాయంత్రము బహిరంగసభ జరుగును. (తంతివార్త)

అమృతాంజనము

అన్ని నెలలకు మంచిమందు

జీక్సని దబ్బితో సహా సీసా 1-కి మెల 10 అణాలు

డబ్బన్ 1-కి 6-4-0 మాత్రము.

జులాబ్ మాత్రము

మెల దబ్బి 1-కి రు. 0-కి.0 వి. సహా 0-18-0

మలము సకాలమునకు సరిగా జేడలకుండిన ఆకలి మందగించి పొత్తికడుపు ఉబ్బి అనేక వ్యాధులకు కారణ మగును. దినము రాత్రి ఒకమాత్రము తినిన మలబద్ధోగముమాని, ఆకలికలిగి శరీరమున కారోగ్యము కలుగును. వీటిలో సేపాళము చేర్చబడి యుండలేదు. ఈ మాత్రులవలన విశేషముగ విశేషములు కావు. అమృతాంజనము దీపో, మదరాసు - బొంబాయి.

కలకత్తా

18-వ తేది

శుక్రవారము

కలకత్తా యూరపియనుల బెదరింపు

పల్లెకు సర్వస్వమువలన వారి యెడల నిన్నటి దిండు సాక్ష్యమున్నను, కలకత్తా యూరపియను సంఘము వారు హిందూ దేశమును బెదరించిరి. హిందూ దేశమును సంస్కరణమునకు ముప్పదే మొదలు చుచున్నదట. 1929 సంవత్సరమునందు సంస్కరణములగూర్చి పరీక్ష జరుగను. కాని, యిట్టి స్వల్పవకాశములో శాసననిధులు కరిపాలనావసరములను తిన్నగ గ్రహించెనో లేద, సర్వసులను శాసననిధులకొనగలవో లేవో, కనుగొనఁజుకొని వీలు లేదని, యీ సంఘమువారి యుద్దేశము. వదిలించు త్వరముల గడుపుకూడ యూరపియను సంఘము వారికి సరిపోవుటలేదు. గడువు దాటిన పిమ్మట నయినన, కరిపాలనాభివృద్ధి గలుగునని యుద్విల్లూతునన్నవారికి, వీరు నిజము నెరుకవచ్చిరి. అప్పుడికయినను ముక్తిగాంచ వీలులేదని తెలియుచున్నది. సర్వసులలో యూరపియనులు బలముగ నుండి తీరవలయునని, వీరు ఘంటాఘముగ కాలుచున్నారు. హోంరూలువైపున కిభివృద్ధి గలుగవలెననిన, రాష్ట్రములందే గలుగవలె నని వీరితలంపు. ఇప్పుడప్పుడే కేంద్ర ప్రభుత్వమునందు బాధ్యత ప్రవేశపెట్టుటకు వీరి కిష్టము లేదు. కేంద్ర ప్రభుత్వము బాధ్యత వహించనియెడల, రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనము నామమాత్రమై, నిరర్థకముగ నుండుననటకు సందియములేదు. భారతీయుల కుద్యోగముల నిచ్చుటలో నూటి కంటెయని నిర్ణయించుటకు వీరు సమ్మతించరు. యూరపియను సంఘ ప్రతినిధి యగు విల యమ్మగారు చెప్పినట్లు, 1929 సంవత్సరమునందు విచారణసంఘమువచ్చువరకు, భారతీయులకున్నతో ద్యోగముల నసలే ఈయగూడదట. ఇందునుబట్టి వీరి యూరపియభావమును గ్రహించవచ్చును. స్వపరిపాలనము నియమమునా, భారతీయులకున్నతో ద్యోగముల నిచ్చుటకు నియతము, పార్లమెంటరీ విచారణసంఘము గూడ నిశ్చయించవలె ననట ఎంత విరుద్ధమో దలుప నక్కరలేదు.

ఇట్టి ఫలహాకు యూరపియను సంఘమువారు కారణము చెల్లవకపోలేదు. వేకు వేలుమంది యూరపియనులును, లక్షలకొలది బ్రిటిషు ద్రవ్యమును హిందూ దేశమునకు వచ్చిచేరెనట అనేక సంవత్సరముల నుండియు యీ తీరున జరుగుచున్నదట. హిందూ దేశమును బాగుచేయుటకై ఏపందరును బూనుకొనినట్లు. ఇట్టి సంపర్కములలో సర్వసుల యోగ్యతల కేమత్రము కొరతగలిగినను, బ్రిటిషు కరిపాలనావలనాణ్యమున కుపద్రవము గలుగునట. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకు ద్రోహ మేర్పడునట. బ్రిటిషు హైందవజాతుల పరస్పర సహకారమునకు భంగము గలుగునట. యూరపియను సంఘమువారు సర్వించిన యుద్ధవత్సరములన్నియు, నిర్హేతుకములనట నిశ్చయము. వారుచెలిపిన మొదటఁగతియే నిశ్చయము. హిందూ దేశద్రవ్యమును తినమరిగి, ఇక్కడ నుండి వెలిపిపోవుటకు తా విష్ణుడుట లేదని వీరు చెప్పిన మర్యాదగ నుండును. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకును, కరిపాలనాశ్రేయతకును, యూరపియను

యూరపియనులకు వయినంతమాత్రమున భంగము గలుగజాలదు. వీరికోర్కె కేవల స్వార్థజన్య మనటకు సందియము లేదు. యూరపియను సర్వసులు తేకున్న ఇంగ్లండుకును ఇండియాకును గల సంబంధము తెగిపోవు ననట మరింత విచిత్రము. వీరి బెదరింపు ఇంతటితో బోలేదు.

యూరపియను యూరపియనుల సంఖ్యలో తగ్గుదల గలుగునెడల, పార్లమెంటరీ సంఘమువారు సంస్కరణవిధానమును పునర్విమర్శించుటకు బూనుకొనరిన వీరు బెదరించుచున్నారు. ఇది క్రొత్త బెదిరింపుగ గనపించును. ఇట్టి యుద్ధార్థపు టూహ, ఇదివర కెవరికిని తట్టలేదు. యూరపియను సర్వసుల కోర్కెలు నిఫలముగాని యెడల, సంస్కరణములను మార్చునని భయపెట్టుటవలన, జడియవారుండరు. భారతీయు లిట్టి సంస్కరణములను నమ్ముకొనుటలేదు. పార్లమెంటరీ విచారణవలన లాభముండునని గాని, పార్లమెంటుసభ వారు న్యాయమునరెదరని గాని, ఎవరును ఆశించుటలేదు. ఇప్పటి సంస్కరణములను రద్దుజేసినను చింతించువారుండరు. ప్రస్తుత సంస్కరణముల పని యిదివరకే బలుటవడినది. ఇవి ఎంత త్వరలో తొలగిపోయిన నంత మేలని ప్రజలు భావించుచున్నారు. శాసననిధులలోనికి అతివాదు లధికముగ బ్రవేశించుటచే యూరపియనులు సర్వసులలో నుండుట మరింత యవసరమగుచున్నదట. ఇది యు సారములేని వాదమనటకు సందియములేదు. స్వపరిపాలనము హిందూ దేశమునకు లభింపకుండ జేయుట కివి యన్నియు, ఎత్తులు దప్ప వేరు గావు. సర్వసుల లోనికి భారతీయులను తెచ్చిపెట్టుకుండ, యూరపియను సంఘమువారికి గ్యారంటీ గావలయునట. సర్వసులలో బ్రవేశించెడి భారతీయులు యూరపియను శిక్షణకొంద సర్వసుకాతేజలతో ముందుగ శిక్షితులయినగాని పరీక్షకుపెట్టుకనుమతి నీయరాదని వీరి యుద్దేశము. ఎటుల నయినను సర్వసులలో భారతీయులు జేరకుండ జేయుటయే, వీరి పరమావధియని దోచుచున్నది.

సర్వసుల కిచ్చెడి వేతనాదుల విషయమై ఒడంబడిక జరుగవలె ననియు, దీనినిబట్టి కోర్టులో వ్యాజ్యము వేయుటకు వీలుండవలయు ననియు, వేతనాదులను 100 కి 20 వంతున జెంచవలయు ననియు, వీరు గోరిరి. కేంద్ర ప్రభుత్వమునందు బ్రిటిషులధికార ముండితీరవలెనని వీరి తలంపు. వీరి ధోరణి వింతగాలుప నక్కరలేదు. యూరపియను సంఘములు సంస్కరణముల నెటుల విఫలకరుణ దలచుచున్నవో, కరతలామలకమే తమ వేతనాదులను వృద్ధిబొందించుకొనుటకే గాని, సంస్కరణములలో నిభివృద్ధి గలుగకుండునటులను సర్వసులు శాశ్వతముగ నిలచి యుండునటులను, తమకు వివిధ సౌకర్యములును చేకూరునటులను బ్రిటిషు ఉద్యోగులు తలపెట్టియున్నారు. వీరి కోర్కెలకు, పల్లెకు సర్వసుకమీషనువా రేమి, ఇండియామంత్రి మొదలగువారేమి, చేయూత నుసగుచున్నారు పల్లెకు సర్వసుకమీషనుపై కిగనపించునంతటి నిరుపద్రవకరమగు సంఘముగాదు. హిందూ దేశపు సంకలలనింకను బిగించుటకును స్వపరిపాలనమును నిరర్థకము గావించుటకును, యూరపియనుల స్వప్రయోజనమును పెంపొందించుటకును యీ సంఘమువారు పూనుకొనిరి. వీరి ప్రయత్నములను బోనాడుకు, ప్రజలు సర్వర స్వరాజ్యసిద్ధికై బలముగ కృషిసలువవలయును. సంస్కరణములు మారవనిగాని, ఉన్నవి సయితము ఉంచుననిగాని చింతించబనిలేదు. స్వరాజ్య మేతెంచుతరీ, యిట్టి స్వల్ప విషయములకు స్థాన ముండదు. సర్వసు యూరపియనుల నిరోధ ప్రయత్నములు విఫలము గాకమానవు.

ఇంగ్లండు : ఇండియా

ఇంగ్లండు ఇండియాలకు గల సంబంధమును వివరించుచు, బెంగాలుగవర్న రగు లిట్టును ప్రభువు గారి సాదరి ఎమిలీ లూటిస్సుగారు, నిన్నటిదినము ఘోషలేఖలులో భావగర్భిత మగు నుపన్యాసము నొసగిరి. భారతీయులును, ఆంగ్లేయులును ఒకరి నొకరు తిన్నగ గ్రహించ బ్రయత్నింపవలయు ననియు, ఇరువుర మధ్య సుహృద్భావము పెరుగునటుల జాతవలయు ననియు గోరిరి. ఈమె హైందవస్వాతంత్ర్యసిద్ధికై సచ్చింతతో జేయుచున్న ప్రయత్నములు మిక్కిలి క్రశంపార్హులనటకు శంకియము లేదు. ఈమెవలెనే దురభిమానమున వదలి ప్రశ్రేయభావముజ్జీవావెడి బ్రిటిషువారందరును హిందూ దేశమునకు ముఖ్యస్నేహితులే. భారతీయులలోను ప్రసిద్ధనాయకులందరును, ఇంగ్లీషువారికిని తమకును పోరాటములేదనియు, వారిని తాము ప్రేమించెదమనియు, భారతవర్షమును క్రుంగించి కృశింపజేసెడి ప్రభుత్వవిధానముతోనే తాము కలహించుచున్నామనియు, కలుమారు చాటి యుండిరి. అందుచే ఎమిలీ లూటిస్సుగారు విషయమై దిగులొంద నక్కరలేదు. గాంధీమహాత్ముడు శ్రీనివాసశాస్త్రిగారికి సామూఖ్య వైద్యాలయమునందు తెలిపిన సంగతులలో, ఆంగ్లేయులపై తమ కెట్టి విరోధములేదనియు, వారిలో తమకు ప్రాణస్నేహితు లెందరో గలరనియు, వివరించిరి. భారతీయులు స్వాతంత్ర్య సంచారపట్ల కృతనిశ్చయములై యున్నారు. వారి నిశ్చయము నేడు గాకున్న రేపయినను సఫలము గాకమానదు. కొందరు ప్రముఖులు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమే పరమావధిగ నుండవలెనని గోరుచున్నారు. ఇట్టిస్థితిలో, ఇంగ్లండు తన ధర్మమును గ్రహించి భారతీయుల సహజమగు కోర్కెను నిరోధింపకుండుట సముచితము. అందుకు మారుగ, స్వరాజ్యము సిద్ధింపకుండ ప్రతిబంధకముల గలిగించుచో, భారతీయుల నిశ్చయము మరింత హెచ్చుటయు, ఇంగ్లండునకును ఇండియాకును గల బంధములు సడలిపోవుటయు, తటస్థించును. బ్రిటిషు నిరోధమువలన, నష్టపడునది ఇంగ్లండుగాని ఇండియాగాదు. ఎమిలీ లూటిస్సు బోలు ఉదారవంతు లీ తరుణమున జేయదగినది, ఇంగ్లండునకు తన ధర్మమును నేర్పుట దక్క వేరుగాదు. తెగువకు బిగింపక, ఇంగ్లండు సమరసముగ బ్రవర్తించునటుల జేయుట యవసరము. హిందూ దేశమునందలి ప్రముఖులు గూడ మరెయొక మారు ఇంగ్లండుకు వెడలి అక్కడ విన్నపముల గావించవలయునని, ఈమె సలహానిచ్చుచున్నది. ఇట్టి ఫలహాకు భారతీయు లంగీకరింప జాలరు. భారతీయు లిషివరకు ఇంగ్లండును ప్రార్థించి ప్రార్థించి తమ ఆత్మగౌరవమును గూడ కోల్పోయిరి, విఫలమనోరథులయిరి. ఇంకను నట్టి కార్యమునకు వారొడబడజాలరు. స్వరాజ్యసిద్ధికి స్వయంకృషియే సాధనమును సత్యమును, వారు గ్రహించిరి. గాంధీ మహాత్ముని సందేశ మిదియే. దీనిని విడనాడి మరల భైత్యుకపద్ధతుల నవలంబించుట ద్రోహమగును. ఎమిలీ లూటిస్సుగారు హైందవ ప్రజాభిప్రాయమును కనుగొనిన యెడల, ఇట్టి ఫలహా నొసగి యుండదు. ఇక నయినను హిందూ దేశపు నిశ్చయమును గ్రహించి, ఇంగ్లండు తన దృష్టిపథమును మార్చుకొనునటుల పురికొల్పుట, బ్రిటిషు ప్రముఖుల ధర్మము. ఈ ధర్మమును నిర్వహించుటకు వారు కనుదీసిరేసి, ఇంగ్లండు ఎదుర్కొనవలసిన

కష్టములు మిక్కిలిమగును. ప్రభుత్వము వశ్యాత్వ ప్రమాదమును జూపువంతు, హిందూదేశము అసహాయోద్యమమును విడువజాలదు. ప్రస్తుత పందెములను గ్రహించక, విదేశీయులు త్రాసు బాంగరిములేని సలహాల నిచ్చుటవలన సమయతయు ప్రయోజనముండదు.

ఆస్ట్రేలియా భయము

ఆధినివేశరాజ్యములు, స్వరక్షణమునకు ఇంగ్లండుపై నాధారపడుటచే ఎప్పటికప్పుడే ఉలికికొడుచుండును. తనను జపాను ఎక్కడ కబళించునో యని, ఆస్ట్రేలియా భయపడుచున్నది. ఇందుకొరకై సింగపూరులో నాకాశ్రయముండవలెననియు, ఫసిఫిక్ సముద్రమునందు ఇంగ్లండుబలము హెచ్చుగ నుండవలయుననియు, ఆస్ట్రేలియా గోరుట వింతగాదు. ఆస్ట్రేలియా మంత్రయగు బ్రూసుగారు కవిచిన యువన్యాసమునం దిట్టి భీతిగనుపించుచున్నది. ఇంగ్లండు తన యుద్ధ పరికరములను క్షింఛుకొనుటకు, బ్రూసుగా రిష్టపడదు. ఇంగ్లండు మాత్రము తన ఆస్త్రములను వికర్షించి నంత మాత్రమేన లాభము లేదని వీరికి హిత మొకగుచున్నారు. ఇంగ్లండునకును ఆధినివేశరాజ్యములకునుగల బంధములు తొలగిపోవలయునా, లేక నవి భగ్నమై బ్రిటిషుసామ్రాజ్యము అనేక జాతులక్రింద విడిపోవలయునా యని వీరు ప్రశ్నించిరి. యూరపు నంతను బాగుచేయడంపెట్టుకొనుటలు, ఇంగ్లండు తన సామ్రాజ్యమును ముడగ చక్కబరుచుకొనవలెనని వీరు గోతుచున్నారు. అన్ని జాతులును బాగున్నన, బ్రిటిషు సామ్రాజ్యముగూడ మంచిస్థితిలో నుండునను సంగతిని వీరు గ్రహింపరయిరి. సింగపూరు నాకాశ్రయ నిర్మాణము జరుగుచున్నను, దీని వలన లాభమున కిన్నను నష్ట మధికముగ గలదని, దూరదృష్టి గలవారెంచుచున్నారు. లేబరుప్రభుత్వ మీ ఏర్పాటును ఆమోదింపదని యూహింపబడుచున్నది. సింగపూరు నాకాశ్రయమునందు పెద్ద నాకలను శ్రేష్ఠవలసియుండును. జలాంతర్గాముల మూలమున, పెద్ద నాకలు నిరర్థకములగుచున్నవి. జలాంతర్గాములు టార్పెడోలను వదలివ, నాకలు గ్లాసు పెంకులవలె బద్దలగుచున్నవి. కడచిన సంగ్రామమునం దిట్టి యనుభవము గలిగెను. సర్. పర్సెస్కాటుగారి సంగతినే వ్యక్తపరుచుచున్నారు. ఇంతియగాక, నూతన నాకాశ్రయమును నిర్మించుటచే, జపానుకును ఇంగ్లండునకును పరస్పర అసూయా భావములు బెరుగును. తమ నాకాదళమును వృద్ధిజేసికొనుట కిరరజాతులుగూడ ప్రయత్నియులు సలుపగలవు. వాషింగ్టను కాన్ఫరెన్సులో జరిగిన ఒడంబడికలు వ్యర్థమగును. బ్రూసుగారి సంగతుల నన్నిటిని నాలొచింపక, సింగపూరునాకాశ్రయమునునిర్మించినగాని ప్రపంచ శాంతిసంరక్షితము గాజాలదని చెలుపును, తాచట్టిన కుండటికే మూడేకాల్గనుచున్నారు. వీరికి మరెయ్యకయోక గలదు. ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సులో జరిగిన తీర్మానముల ననుసరించి, ఇంపీరియల్ ప్రిఫరెన్సు పద్ధతిని వెంటనే నమలులో బెట్టవలయునని, వీరు గోతుచున్నారు. వీరికోర్కె సఫలమగు మార్గము గనుపిండును. ఆస్ట్రేలియా మొదలగు ఆధినివేశ రాజ్యముల స్వార్థచింతి వర్తనాతీతము. వీరి పిరికిన మాశ్చర్యకరము. వీరి ప్రవర్తనము సామ్రాజ్యబలమునకు తోడ్పడునని దోచును.

ఆఫ్ఘను ప్రభుత్వము

నరసు లగు కొండజతులను ఆఫ్ఘను ప్రభుత్వమువారు పట్టుకొనలేకపోయి రని, ఆంగ్లదేశ ప్రతికలు నిందించి వారిపై కారములు మిరియములు నూరుచుండెను. ఆఫ్ఘను సానముతో ఇంగ్లండు తనసంబంధమును తెంపుకొనవలయునని గూడ నివి బోధంపసాగెను. ఎప్పటికెట్టి దురవస్థ గలుగునోయని కలుపుదు భయపడుచుండిరి. శానియన్లు జేసిన వార్తలబట్టి కోహటు హంతకులను ఆఫ్ఘను ప్రభుత్వమువారు బట్టుకొనిరని చెలియుచున్నది. బ్రిటిషు ఆధికారు లీ వార్తను విని మిగుల సంతోషపడెనుగూడ చెలియుచున్నది. అత్యంత కఠిన పరిస్థితులలో ఆఫ్ఘను ప్రభుత్వమువారు మిగుల ప్రశంసార్హులుగ తమ ధర్మమును నెరవేర్చిరిని ప్రకటించబడెను. లండను ప్రెస్సు మొదలగు పత్రికలు కొంచెము ఓరిమిజూపిన, ఆనవసరదూషణకేవలముండెడిగాదు గద. ఇంగ్లండునందలి ఆర్థికపు ప్రతికలవలననే, ప్రపంచశాంతి కెక్కడు భంగము గలుగుచున్నటుల గ్రహింపవచ్చును.

విశ్వానరాహిత్యము : పార్లమెంటుసభ

నేటిదినము పార్లమెంటుసభలో విశ్వానరాహిత్య తీర్మానమును రామ్మో మాక్డనాల్డుగారు ప్రతిపాదించెదరు. దీని ఫలిత మేమగునో ముందుగనే జెప్పవచ్చును. కన్సర్వేటివు ప్రభుత్వపు జీవితము త్వరలో ముగియుననుటకు సందియములేదు. రామ్మో మాక్డనాల్డుగారు చెలిపినటులు, యూరపుఖండము మరల మొదటిస్థితికి వచ్చినది. వివిధ జాతులును కయ్యమునకు కాలు దువ్వచున్నవి. ఇంగ్లండు విశేష జాగరూకతతో మెలిగినగాని, ప్రయోజనముండదు. ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సు తీర్మానములను కొనసాగింపవలసిన ప్రసక్తి తమకు లేదని, మాక్డనాల్డుగారు తెలియజెప్పిరి. ఈ విషయములన్నియు, నేటిసభలో మరల చర్చకు వచ్చుననుటకు సందియములేదు. రెండు మూడు దినములు, పార్లమెంటుసభలో నుపన్యాసములకును వాద ప్రతివాదములకును కొంత యుండదు.

భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములు

భాషల ననుసరించి రాష్ట్రములను నిర్మింపవలయునను తీర్మానమును డాక్టరు గవరుగారు సామ్రాజ్య శాసనసభకు పంపిరి. వీరి ప్రయత్ని మొలిపంకు కొనసాగునో చెలియదు. ఆధికార వర్గమువారి విషయమై ఇంకను వెనుదీయుచున్నారు. పరిపాలనా సామర్థ్యమునకు భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములు మిగుల తోడ్పడుననియు, దేశభాషలలో పరిపాలనము జరుగుటకు వీలగుననియు, ప్రజలసౌకర్యమున కిది యెంతయు తోడ్పడుననియు ఎల్లరకు చెలిసిన విషయమే యయినను, ప్రభుత్వమువారింకను ముందడుగు వేయకున్నారు. కాంగ్రెసుసభవారి సౌకర్యమును గుర్తించి, హిందూదేశమునంతను కాంగ్రెసు కనుల కొరకు భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములుగ విభజించిరి. స్వరాజ్య పరిపాలన మీ రాష్ట్రములద్వారా జరుగుననుటకు సందియములేదు.

వర్తపంతు

హిందూదేశమున వుండిన ప్రత్తిని విదేశీయుల కెగురుతిజేయకుండ, నాధ్యమగునంతవరకీ దేశమునందే కద్దురునిర్మాణమున కుపయోగించుట అత్యవశ్యకము.

ప్రత్తికరువు రాకుంజూచిన, కద్దురు వస్త్రములధర బెరుగుండ జేయవచ్చును. వెనుకటి కన్నగూడ నిప్పును ఇంగ్లండువచ్చి హిందూదేశపు ప్రత్తివంకికు మరలుచున్నది. ఇందుకు కారణము లేకపోలేదు. అమెరికానుండి దూదినప్లయ తిన్నగ సవకూరుట లేదు. ఆ కారణముచే తమకు కావలసిన ప్రత్తినింతను హిందూదేశమునుండియే చెప్పించుకొనవలెనని, ఆంగ్ల వ్యాపారిస్తులు ప్రయత్నించుచున్నటుల విదేశవార్తలు చెలుపుచున్నవి అందుచే ఎరులన్న యపాయమును గుర్తించి, వండిన ప్రత్తినింతను హిందూదేశమునందే వినియోగించుటకు వలయు నేర్పాటులను కాంగ్రెసుసంఘములు గవించుట యత్యవసరము.

స్థానిక వార్తలు

క్రాంతి ఫిఫ్తుస్థిసుగారు:— నడరాసు నాకోర్టునందు గాని శాస్త్ర ముట్టుట్రాటరుగారిని ఫిఫ్తుస్థిసుగా నియమించుటలు చెలియచున్నది.

జి. ఎ. నరేశుగారు స్టేటుకౌన్సిలు సభ్యులు:— కల్లెగోడు రాజాగారిపాత స్టేటుకౌన్సిలు సభ్యులుగా జి. ఎ. నరేశుగారిని నియమించుటకు శిఫారుజ్జేషిలుచెలియచున్నది.

జపానుకు తంతివార్తలు:— బోకియో, యోకోహామాలకు బోయడి తంతివార్తలు చాల ఆంక్షయగ పోవునని తెలిగావు నూతర్మంతునాడు ప్రకటించుచున్నాడు.

'మన్యధవిజయ' నాటకప్రదర్శనము:— మైసూరు నుట్టికాటకమాజమువారు శేపు రాత్రి 9-30 గంటలకు ప్యాల్లెటయేటడనందు 'మన్యధవిజయ' అననాటకమును కన్నడమున ప్రర్శించెదరు.

వీణ శేషణ్ణగారి పాటకచ్చేరి:— తిరుతిక్కోడి నగరీనధి యాజమాన్యమున 20వేదీ ఆదివారము సాయంత్రము 4 గంటలకు తిరుతిక్కోడిలో మేకటానల చెట్టిపిథి నం 1 గృహమున వీణ శేషణ్ణగారి పాటకచ్చేరి జరుగును.

బహిరంగసభ:— మదరాసు జిల్లాకాంగ్రెసు సంఘమువారి యాజమాన్యముక్రింద మహాసభ మ. దిరమునందు 20వేదీ ఆదివారము సాయంత్రము 5-30 గ బహిరంగసభ జరుగును. ఎం. ఆదికేశవులు నాటకరూగాయ, విద్వత్సభలు కత్తవ్యుగార్చి ఉపన్యసించెదరు.

మదరాసురాష్ట్ర పోష్టుమె కల సంఘము:— ఆఖిలభారత పోష్టుమెల సభ జనవరి 20, 21 వ తేదీలలోజరగనుట్లు తలంపిరిగాని కొన్ని కారణాలవలననే సభ వాయిదా జేయబడినది. ఎవ్వరు జరుగదయి తేదీ నిర్ణయము కాగానే ప్రకటింపబడును.

శ్రీమద్రామాయణ కాలక్షేపసభ:— బ్రహ్మశ్రీ జుబ్బరావు భాగవతారు (రింబాపురు) "రామరస ప్రవేశము గువానఖ్యము" అను కథాకాలక్షేపమును 48 క్రిష్టపు కాయకుంట్ల వీధి, బార్లిఖవునందు ఆదివారం, 20వ తేదీ సాయంత్రము 4-30 గ జరిగెదరు.

సారస్వత బిరుదములు:— ది 10-24 వ లాల్లా ఆఖిలభారత సాహిత్యసంఘమువారు బ్రహ్మశ్రీ కొట్ల శ్యాముల కామకాష్ట్రుగా కి వారుప్రాసిన యసాధారణమగు రామాజ్ఞాన వ్యాసరచనకు 'అంధవిద్యావాచస్పతి' 'శాస్త్రాధి' యను బిరుదములతోనెరిరి.

వారి గౌరవార్థము స్వస్థానము కాకాడ కనకదురము నందు కడతగ్రామమున నీ కారమున విద్యజ్ఞుమహాసభ జరపబడును. కామకాష్ట్రుగారు 'లక్ష్మీనారాయణ' అనుమధుద్వాద ప్రతిపదార్థరచయిత నిఘంటువుకు రచించి కీర్తిసాంపిన కి. శే. బ్రహ్మశ్రీ కొట్ల లక్ష్మీనారాయణ కాష్ట్రులగారి శ్మరణార్థము. (ఒక నిలేఖనము.)

నాకా వాణిజ్య విచారణ సంఘము

ఎస్. డి. శ్రీకృష్ణ అయ్యంగారు

నిన్నటి దినము మధ్యాహ్నము విచారణయందు ఒకప్పుడు స్వదేశీ స్త్రీ మహిళావేగమున కంపెనీ కార్యదర్శిగానుండిన ఎస్. డి. శ్రీకృష్ణ అయ్యంగారు యాదీనివ ప్రారంభములను నోసంగిరి:-

ఇండియాలోని నాకానిర్మాణవిశేషము ప్రస్తుతము అతి దీనిదేశమునందున్నది. దీనికి ప్రభుత్వమునారి సహాయము లేపోవుటచే, బాగుగ లేదు ప్రభుత్వము సహాయము, పోషణముగలిగి యున్న విదేశీయులతో ఇండియాదేశము యీ పరిశ్రమయందు పోటీగా నిలువలేదుగావు. ఇండియాదేశపు నాకా నిర్మాణవిశేషము అభివృద్ధిగాంచుటకు కిదియే ముఖ్యకారణము. ఎన్నుకగా నభివృద్ధి జేయున్న విదేశీయులతో పోటీగా నిలువలేని యిట్టి స్థితిలో ప్రభుత్వ సహాయము, పోషణముదప్ప వేరేమియు ప్రజలకును ఉత్సాహము కలిగించుటయి. అట్టి ప్రభుత్వ సహాయము లభించుననియుగా నేరదు.

కొన్ని నాకా ర్థములను తేలిక నాకలకు ప్రత్యేకించి యుండుట, ఇంజనీరులు మున్నగు అధికారులకును ప్రభుత్వ సహాయమున కిడుకరవుట, కొన్ని ప్రత్యేక మార్గములందు బోవు నాకలకు అధిక సహాయము మొనరుట, మున్నగు సహాయములు యీ పరిశ్రమ నభివృద్ధి జేయుటకు కావలసియున్నవి. వైద్యుల సహాయమును విషయములను గూర్చి కాసనభలలో చట్టములను నిర్ణయించుకొనవలెను. ఇండియా రేవుస్థలములందు కోస్తా వాణిజ్యము ఇండియా దేశపు నాకలకే ప్రత్యేకించవలెను. (1) ఇండియానుండి యితర దేశములకు వర్తకము సులువుజేడియు, (2) ఇతరదేశముల రేవు స్థలములవద్ద వర్తకము జరుపునట్టి వియు నగు నాకలకు అధిక సహాయము నొసగవచ్చును.

ఇండియా దేశమునకు, యితర దేశములకు జరుగునర్తక మంతయు భారతీయుల స్వంతనాకలపై జరుగవలెను. అవి ఇండియాలో విజృంభించు కాలమునై యుండవలెను. ఇతర దేశములకు ఎరువుల నరకుల దీనుకబోవునట్టి యీ నాకలకు, యితర దేశ నాకలతో పోటీ నిలువటకు తగియుండుటకు కొంతకాలము వరకునై అధిక సహాయము జేయవలెను. నాకలలోనుండు ఎరువుల సరకులనుబట్టి అదియే మార్గమున బోవలయునో నిశ్చయించవలెను. కొంత కాలమునకును, ఇండియానుండి ప్రయాణికులను తీసుకొనిపోయి, తెచ్చునందు నాకల యిట్టి అధిక సహాయము నాదరవుజేసికొనెను నిలువగలవు.

భారత నాకా వాణిజ్యము అభివృద్ధి గావలెనన్న కోస్తా వాణిజ్యమును భారత నాకలకు ప్రత్యేకించి యుండవలెను. ఇందులను కోస్తావర్తకమునకు హానికలుగును. నాకానిర్మాణ విశేషము అభివృద్ధియగునో కొద్దికాలములో కోస్తావర్తకమునకు లాభకరముగనుండును. ఈపరిశ్రమలకు తమంతట తాము అభివృద్ధి చెందవల స్థితివచ్చునట్లు ప్రభుత్వసహాయ మత్యవశ్యకము.

ఈపరిశ్రమలను అధికారేఖలకు యాధీనమునందుంచు విషయమును విచారించినచో, ప్రభుత్వమువారే వాటిని ప్రారంభించి తమంతట తాము పోషించుకొనగలవి యగువరకు తమయాధీనమునందుంచి జరుపుచుండవలెను.

నాకల నిర్మించు స్థానము నెచ్చుటనైన యున్నచోనుండువాటికి నిర్మాణమునకై అధిక సహాయము నొసంగియాడవలెను. పిదప నేడుస్థానములందట్టి నాకానిర్మాణములను యేర్పరచవచ్చును.

ఉత్పత్తి నిర్మించు నాకలకే గాక యితరవిధముల నాకానిర్మాణమునకు నూడ సహాయమునొసంగవలెను.

ఉత్పత్తిగట్టునాకల గూర్చి యిట్లుజెప్పిరి:- ఈపరిశ్రమ నూడ కాల అడుగంటి పోయి యుండుటచే ప్రభుత్వసహాయ మత్యవశ్యకము.

నాకలయందు ఉద్యోగులయందు అభివృద్ధి గలవారిని ఇంగ్లాండుకు బంపి కిక్కిరవచ్చును. వారికి ప్రభుత్వమున ఇండియాదేశమున కొంతకాలం ఒక నాకలము. నాకావర్తకమునందు కిక్కిరి మొనరువలెను. వారికి ప్రభుత్వము వారు సహాయము జేయుచుండవలెను. వారిలో కొందరి నెంచి ప్రతియేడును ఇంగ్లాండుకు బంపి, అంగ్లేయ యువకుల కిచ్చుటచే లేక అంగ్లేయమున నున్న మొనగులెను వారు పరిశీలించుచు తీర్పు తచ్చివచ్చిన పిదప మంపివలెను నొసంగవలెను. కర్షణ పెట్టుకొన బాలని వాటి ఉత్పత్తి వేరవలెను నిచ్చి తిరిగివచ్చుపిదప తక్కువ వీరములపై పరిశీలించునను నొడబడినై బంపవలెను. కాని యిట్లు తక్కువ వీరముల నిలవంపు 10 యేండ్లప మించియుండ నూడదు. అప్పటికి యీవర్తక యంతయు వాపర నడిచి యింతకంటె

ఇండియా దేశము చాల వికాసమునందుండచో నాకా విశ్రమించుచున్నది. మొదట పాతకాలము చాలయిండవచ్చును. వీటికి ప్రజలు బాగుగ నడచుకొనియు కొనవలెను. ఈపాతకాలమున జీరము పుచ్చుకొనగూడదు. లేదా ప్రభుత్వమున సహాయ స్వల్పవీరములను కనుట జేయవలెను. పాతకాలము కనుక యిటు ప్రభుత్వమువారే పెట్టుబడిగా పెట్టవలెను.

ఒక కిక్కిరపునాక ఒక కాలేజీ సంబంధించి యుండిన చాలును. పిదప నాకా వాణిజ్యమునందలి స్త్రీ మర్దయందు గలుగు అనుభవము నిరసావును. విదేశీయులను నేర్పుటకై వేరొక స్త్రీ మర్ద సంఘ నడపవలెను లేదు.

కొంతకాలమునకు నాకాధికారులకు ప్రభుత్వమువారి అధిక సహాయ ముండును, వారికి అధిక సహాయ మిచ్చునపుడు, కొందరు వాణిజ్యము పరిశ్రమ నేర్పుటకు గాను తమనాకలలో నుండుకొనుకట్లు మరకు నై కొనవలెను. నేజెప్పు వద్దరిలో విదేశీ నాకల ఇండియా తీరములందు వర్తకము జరుపుటకు తావు లేదు. భారతనాకాధికారులు భారతీయులకు తమపరిశ్రమ నేర్పుటకు నిరాకరించినచో వారికప్పు కనికరము నాపనూడదు. పొత్తిపనికికొనుట బాంధియున్నవారి నే నాకా వాణిజ్యము నందు తరఫీ వరుటకు చేర్చుకొనవలెను. వారు కిక్కిరయి కాలములో కొంతకాలము నొసంగవలసియున్నచో వానిని ముఖముగా కొనగలవలెను. వారికొనగలము విద్యావర్తక ఒక్కరికి గానై యుండవలెనను లేదు. కలకత్తే యుండిన నాకలపై నుండువారికి ఒకవిధముగను, కోస్తా వర్తకమునందువారికి రోక విధముగను, విదేశీయులకు బోవునాకలపై నుండువారికి వేరొక విధముగను ఉండవచ్చును. వీటినికరములను ఒక ప్రత్యేకము జీవారు నిర్ణయించవచ్చును.

నాకావిశ్రమించునందు సంపూర్ణమును విద్య నేర్చు విశ్వ విద్యాలయము మొట్టి స్థాపించవలెను. అందు తీర్పులైవిద్యార్థులు నాకలయందు పనులలో ప్రవేశించువచ్చును నాకావర్తకముగూర్చి వారికి పూర్ణజ్ఞానముండును. ఒకవిశ్వవిద్యాలయము, వానికి అచ్చుటచట్ట రేవుస్థలములలో కాభివృద్ధి యుండిన చాలును.

ప్రభుత్వసహాయముల అన్ని కకాలములలోను, ప్రత్యేకముగా పెచ్చుకొనబడు విద్యార్థులకు యెక్కువవిద్య విధానములు తగినవరకు లేర్పరువలెను.

నాకానిర్మాణము ఇంజనీరులకు విదేశీయుల కంపెనీలు కొలిదిగావలెను. ఇచ్చట కొంతకొంత యెరుగుచుండును. ఇట్టి కంపెనీల నికరము యెక్కువగా నిర్మించవలెను. వీటికి ప్రభుత్వము వారు లైసెన్సులాగునలోవున భారతీయవిద్యార్థులకు ఉన్నత విద్యాభ్యాసము గూర్చిన పనులను గూర్చి నిశ్చయించుకొనవలెను. కొన్నిస్థలములలో ప్రభుత్వమువారే విద్యాలయములను నిర్మించెదరు. రాయలు ఇంజనీరులు మున్నగు ప్రభుత్వమువారు స్థాపించవలెను. ఇయ్యటి ప్రభుత్వమున స్వల్పముగా నన్ను (1) మొదటి అభివృద్ధియగునదినుండు పూర్తిగా యెల్లరు భారతీయాధికారులే యుండవచ్చును. తన విద్యార్థులకులనెంచి అనేకమంది యువకులను ముందుగా యీ కార్యమునకై ఇంగ్లాండుకు బంపి నేర్పించవలెను. తిపాళు నడుపుట భారత నాకాధికారులకు వలయుగా నుండుటయే ముఖ్యవిశేషముగా నుండుకొనవలెను. ఇండియాకు, కొలంబోలకు, బర్మానులయా ద్వీపములవద్ద బోయెడి తిపాళును ఇండియా నాకలకు ఒక్కరివలెను. పరిశ్రమ అభివృద్ధి యెక్కువది యీ యేర్పాటులను యితరదేశముల విషయమున నూడ జరుగవచ్చును.

తిపాళు నడుపునపుడు తక్కువ వ్యయ మగుట్లుగానుండు ముఖ్యవిశేషముగా గమనింపనూడదు. స్త్రీ మర్దకుల కంపెనీలు స్వదేశమునకు సంబంధించినవా కావా యని గమనించవలెను. కొంత నష్టము కలిగినను సరియే భారతీయుల యాధీనము నుండును. నాకలకే నిజమిచ్చుకొనవలెను. వైద్యులట్లుగా నిదియు అధిక సహాయము జేయు వద్దతినై యుండును. రెండు దేశములందలి రేవుస్థలములకు నాకల సరిగా పోవుచుండు నాక ప్రతయననున్నచో వాటికి తిపాళు నప్పగించవచ్చును అది సకాలమున వచ్చుచున్నచో లేదా యిని నూడ సరిగా ప్రశ్నించవలెను లేదు. తిపాళు బాధ్యత నిలిగినచో తెలుగు సకాలమున ప్రయాణము జేయుచుండును.

ప్రభుత్వమువారు వేయవలసిన సహాయమునై నూరు ముగా పన్నుల కధించుటగాని, ప్రభుత్వమునే విద్యార్థులవద్ద నుండి యెక్కువ వీరములు పుచ్చుకొనుటగాని జేయనూడదు. అట్లుచేయుచో యానిధానము యెక్కు ఉపయోగము చెడును. పరిశ్రమ పూర్తిగా నభివృద్ధి గాంచినచో స్వయంపోషిత సంస్థగా నుండును. అంతవరకు ప్రభుత్వమువారు భవము గాండులే

యుండుండవలెను. ఇందుల కనుకయు మంతయు వారే భరించవలెను. ప్రభుత్వమువారు వై స్వమున నై నెచ్చించు వానిలో నొకభాగము మాత్రము దీనికి చాలును. భారతనాకా వాణిజ్యసంస్థను వైద్యుల కధించునై నేర్పరించు చొరవనా వీర్యవీర్యములందు జేయవలెను గల యభివృద్ధిలకు ప్రభుత్వము వారు పెట్టుచున్న ఖర్చులకు ప్రతిఫలము రాగలదు.

నాకానిర్మాణములయందు స్థాపించుటకు రేవు స్థలముల నెంచి మూడుపుడు రామేశ్వరమును ఎంచవచ్చును. అచ్చట సముద్రములోనికి బోవు నాకలకు వచ్చుటకు వీలుగలది పెద్ద కాలువగలదు. బర్మా, మలయద్వీపము, మున్నగు భారతదేశమునందలి రేవుస్థలములందు కోస్తావాణిజ్యము సులువుజేటి భారతనాకా వాణిజ్యసంస్థ నేర్పరచునపుడు, రామేశ్వరద్వీప నాక రేవుస్థలముగా నిర్మించి తీరవలెను. ఈ గంభీరమువారు కర్మకుపయనందు రామేశ్వరముబోయి చూచిగారవెనగోరుచున్నాను.

సాక్షి విచారణము

విచారణసంఘమువారు నిన్నటిసాయంత్రము 2-30 కు అయ్యంగారు సాక్షియము విచారించిరి.

అధ్యక్షునకు ప్రభుత్వ ర్థ మిచ్చుచు సాక్షి, తాను ట్యూటికారను సందుగల స్వదేశీమిస్సింగులపెంజెయించు కార్యదర్శి యనియు, కోస్తావాణిజ్యము స్వదేశీకంపెనీలకు ప్రత్యేకించవలెనని గూరుచుండిననియు జెప్పెను. స్వదేశీకంపెనీలగా ఇండియాదేశమునందు విజృంభించు, భారతీయులచే నడువబడుచి, భారతీయుల యాధీనమునందు. ఆ యనకు గల యనుభవమును బట్టి కోస్తానుండు దిగుగు నాకలనే తనయాధీనమునందుంచుకొనగలనని తెలిపెను. ప్రస్తుతమునకు విదేశీయులకు బోయెడినాకలలో విరోపియు ఉండినను ఉండవచ్చును. కొన్నిటిపట్ల మార్గములను ప్రత్యేకించుట, మరొన్నిటిపట్ల అధికసహాయమును జేయమని గోరెను గాని తెలుసుజేయుమనిఅయినగోరటలేదు. ఒకకంపెనీయేర్పరచునపుడు ముందు రేవుస్థలమును సముద్రతీరమును గూర్చి బాగుగ తెలుసుకుట, పిదప పెట్టుబడి సంపాదించుట మొదల నాకలను కొని కంపెనీలెలకొల్పట జేయవలెను. కోస్తావాణిజ్యము భారతీయులు బాగుగ జరుగవలెను. వారికి విదేశీపుపోటీ లేకుండ ప్రత్యేకించవలెను.

యథువాధరాయి గారికి ప్రభుత్వ ర్థ మిచ్చుచు యిట్లు జెప్పెను. నేను స్వదేశీ మిస్సింగుల కంపెనీలో నుండిన, ఈకంపెనీ విదేశీపు కంపెనీల పోటీలకు నిలువలేక కోర్టులలో వ్యాజ్యములకు తిగిలిన వచ్చును. వారు రేటులను తగ్గించి ఒకప్పుడు ప్రయాణికులను ఉత్తరముగా తీసుక బోయెడి వారు. ముఖంపెనీవానికి పెట్టుబడి లేకగాని ప్రధతకగాని నిలచి పోవుటలేదు, ఇండియా కంపెనీలు యిట్టి దుస్థితిలోనున్నపుడు ప్రభుత్వము వారు సహాయము జేయవలసిన బాధ్యతగలదు. కంపెనీవారికే మి రాజీయత్వములేదు. భారతీయులకు కొంత కిక్కిరి యింకను కావలసియున్నది. ఇందుకు వారు కొంతనష్టమున నైన నీ దశవరతెను. కాని కంపెనీలవిద్యార్థులు మాత్రము భారతీయులే యుండవలెను కోస్తావాణిజ్యము ప్రత్యేకించినచో కొన్ని చిన్న చిన్న రేవుస్థలములు ప్రాముఖ్యమునకువచ్చును. రేటులపరిమితిని నూడ కొంతకాల నిర్ణయించవలెను ఇదిదీనినో పోటీకండిననుభయములేదు.

లల్లుభాయి కృష్ణమల్లానుగారికి బదులిచ్చుచు తన కంపెనీ నాకల సామానులనే గాక, ప్రయాణికులను నూడ తీసుకబోవుచుండెడిని జెప్పెను. కాని వాటికి రేమరకుండి ప్రయాణికులు వచ్చుటలేదు. కంపెనీయందు యేమియు అంతరించనములు లేకుండెనని జెప్పెను. తన యాధీనమునందు కొన్ని నాకలందెడి వనియు, అందుచే వాటిపై యెక్కువకాలము సముద్రములోనే యుండుట తట్టించె ననియు జెప్పెను. విదేశీయుని అధికారము క్రిందనుండు కంపెనీ ఇండియాను క్షణంపెనీ యయినను, స్వదేశీయు కంపెనీ యనిపించుకొనదు. చిన్న ఉద్యోగులెవ్వరయినను సరికానిముఖ్యాధికారి, మేనేజరు మాత్రము విదేశీయుడుగా గాదు, తనకంపెనీలో నున్నవలెను. ఇంపురు బంగాలీగాదు, ఇతరులు కృష్ణమల్లాను. కోస్తావాణిజ్యమును భారతీయులకు ప్రత్యేకించుచో కంపెనీలపై యెక్కువ పెట్టుబడి వచ్చును. ట్యూటికారనులో అయిన 10 లక్షలు మూలధనము కనుట చేసియుండెను. నాకల, సామానులకు, ప్రయాణికులకు నూడ సహాయించును. కొన్ని రేవులు బాధకరముగా నుండవచ్చును యితర రేవులనుండి చాల లాభమువచ్చును మొత్తమునైతెచ్చు లాభమును మాత్రము జూచుకొని, చిన్న రేవుస్థలములను పోషింపవలెను.

నరే బాను బ్రెస్టు గాజి ప్రభుత్వ మిచ్చును సాక్షి యిట్లు చెప్పెను. వర్తమాన నియమములను సంస్థలు చాలవు. ప్రభుత్వము వారు గాజి కొన్నింటిని నిర్మించవలెను. వాటి యధి బారము అధికారేయలగు భారతీయులు గల సంఘములకు ఒప్పుగించవలెను. సమర్థులగు భారతీయులు, కలకత్తా, బొంబాయి నగరములలో గలరు.

గాజికి కేసునదియు, 1899 సం॥ కృత్రిమాని యీ కం పేనీయందు కార్యదర్శిగా ప్రవేశించితినియు ఆర్థికపూత్రము గాజికి ప్రభుత్వంపై మోసగెను.

ప్రశ్న: గారు:—మీరొంపేనీని 10 లక్షలు మదుపుండె నని దెలిపియుంటిరి?

సాక్షి:—అవును. కొందరు కంపేనీ ప్రారంభించి ప్రాన్యము మూలభూము యెక్కువగా నుండవలె నందుకు, ముంబైలోని ప్రారంభించి వో మూలభూము చేరువనియందుకు. మాకంపేనీ రెండేండ్లు లెగిరితిమూలభూము లేకుండ పనిచేసెను.

ప్రశ్న:—మీరు రెండేండ్లు బంధింపబడితిరి?

సా:—ఒకటి 1000 టన్నులకు తక్కువగా భరించునది. రెండవది 2000 టన్నులకు మించింది.

ప్రశ్న: గారు:—మీరు కేసును వర్తమాన ప్రభుత్వంతోనే యుండి గాని, రాజకీయత్వము లేకుండిరి?

సా:—రాజకీయ మేమియులేదు. కేసును వర్తమానము చేసెను.

ప్రశ్న:—మీరు ఫిర్యాదు చేయుట కేమియు లేదు?

సా:—ప్రభుత్వమువారు సహాయము చేయలేదని దప్ప చేసెమియు లేదు.

ప్రశ్న: గారు:—పీఠియా స్త్రీలు వాదనను కంపేనీ రికి ప్రభుత్వసహాయ అధిక సహాయములేదన్న యింకను బాగుగ పనిచేయుచున్నది?

సా:—వారి మూలభూము అధికారవిధానము గూర్చి వాడుకలెట్లు నేను వర్తకసంరక్షణముగూర్చి చెప్పెనున్నాను, మీరు స్వేచ్ఛావాణిజ్యము గూర్చి చెప్పెనున్నాను. నేను వర్తక సంరక్షణ గూర్చి చెప్పెను.

ప్రశ్న:—వర్తకసంరక్షణ ఇండియా యాభీవమునందుండు తగ్గరచరా?

సా:—కొంత కాలమునకు, ఇండియాలోని వర్తకము, యితరదేశములలో ఇరువు వర్తకమునూడ ఇండియానాకలవై జరుగ వలెను.

ప్రశ్న:—మీరు నమ్మదీరకమునందు కళాకాలయుండురెను గూరెనకు, ఉదాహరణగా మీరొకసాక్షి నాకలవై నే కేసు యొగవలెనని గూరెన.

సా:—నాకలవై న, కాలేజీలలోను గూడ కేసు యొగవలెనని గూరెన.

నేటి విచారణ

క్లార్కు గారు

జనవరి 18:—నేటి ఉదయము 11 గంటలకు ఈ భారత వాణిజ్య నాకాపరీక్ష విచారణ సంఘము మరల సమావేశమైరి. కొచ్చినపొట్టు ఆఫీసున ఎల్.వి. క్లార్కు గారు స్టేటుమెంటును నమర్చిరి. క్లార్కు గారు ప్రశ్నలలో మొదటి 48 ప్రశ్నలకు సమాధాన మొసగక 44 వ ప్రశ్ననుండియే ప్రారంభించిరి. సాక్షి మరలయు చాలవరకు ఆఫీసులను సూక్ష్మము యొందెను.

ఆఫీసులు

సాక్షి మరల సూక్ష్మమును ఆఫీసులనుగ నుండుటకు తగ్గించి భారతీయుల తిస్సలనుగూర్చియు నుండును. ఎక్కువమంది ఒకేచోట చేరగోనుండెను, ప్రారంభ కేసులనుగూర్చి ప్రభుత్వమువారే వసతుల కల్పించవలెను. తరువాత వారికి యదోష్ఠ గముల నిప్పించి వివక్షము ప్రభుత్వమువారెట్టి బోక్సమును పుచ్చుకొన నవసరములేదు. లేదు బోధనార్థి ఫిర్యాదులను పొందుటకు ప్రభుత్వములే శ్రద్ధువచ్చుకొనవలెను. క్యాబెటులు మొట్టమొదట సులభపరీక్షమున కేసులను పొంది తరువాత నే వారు నాపొందిత గుమారీ నే వారు కేసులు పు ఓడలలో అనుభవమునై ప్రవేశించ వలెను.

అనంతరపు కేసులను భారతదేశముననే యుండవలెను. ఓడలలోని కేసులను మాత్రము భారతదేశపు సమాధిముల వద్ద నేయుండ రాదు. మారకము ప్రములలో గూడ నుండవలెను. ఈ రెండు రకములైన కేసులను మనదేశ ప్రభుత్వమువారు సహాయములేకుండలేనని వారే అంటిని ఏర్పాటుచేయ నవసరములేదు. క్యా

బెటులు ఇంగ్లాండులో కేసులను పొందవలసియున్న విద్యార్థులు వారే తమభుక్తులకు భరించుకొనవలెను. భారతదేశమున కేసులను పొందువారికి మాత్రమే తీరములకు ప్రభుత్వమువారు సహాయములేకుండలేను. కంపేనీ విద్యార్థుల వద్ద నుండి ప్రీమియములు కొరతవును ప్రభుత్వమువారు. వానిలో కొంత నొసగవచ్చును. సంవత్సరమునకు ఇద్దరికన్న పెక్కువకుండి యెసగగూడదు.

ప్రస్తుతము భూమిమీద ఆఫీసులపై ఒక కేసుకాలము మును సాగించిన చాలును. అది వాగునందే, తరువాత మరొక స్థితిని స్థాపింపవచ్చును. ఆఫీసులకు నష్టముగలగకుండు నంత వరకు తీరములనుగూడ చందాలములనుగూడ కేసుకాలములను నిర్వహించు చుండవలెను. తరువాత భుక్తులను స్థితిని తీరములతోనే చేయవలెను. భారతదేశమున కేసులను పొంది పిచ్చుండులలోనే యుగభవము పొందవలెను. ప్రస్తుతము బ్రిటిషు ఓడలలో, అనుభవము పొందగోరు బ్రిటిషువారిని చేర్చుకొనుచున్నాను. పిర చాలవంది వచ్చుచున్నాను భారతవిద్యార్థులు తీరవలెను, వారి గూడ చేర్చుకొందురయే తలపెట్టుచున్నాను.

కేసులు పుడను సరఫరాచేయుటయు ప్రభుత్వమువారు సహాయము చేయవలెనని వారే వారేదానిని నిర్వహించ నవసరములేదు. ప్రజలే విరాళములకొను ఏర్పాటుచేసికొనవలెను. వానిలోనొక మూడవభాగమును ప్రభుత్వమువారు సహాయము చేయవచ్చును. విద్యార్థులనుండి వచ్చు ప్రీమియములతోనూ, ప్రభుత్వసహాయములతోనూ ఆ ఓడలకు పులను భరించవచ్చును. ఈ మొత్తము చాలకున్న, పుట్టుక వ్యయము వారు మూడవభాగమునకున్న ఎక్కువ భుక్తులపై ముందరాదు. ఆపడ ప్రపంచమునందలి యన్ని భాగములలోను వర్తకముచేయును గుడుహాపు, కేపుచారను యూరపు ఉత్తర ఆఫ్రికా ఉత్తర ఆస్ట్రేలియా, న్యూజిలండు పోర్చుగల్ గూడ బోవుచుండవలెను. భారతవాణిజ్య వాణిజ్య కాలలో భారతీయులుండి వాగుగ నిర్వహించవలెనన్న ఆపడము అన్ని సమాధిములందును, తీరములందును తీరగలవలెను. అప్పుడే భారతీయులకు తగిన యనుభవము గలుగును. కేసులను పొందెడి వారికి ఆహారము నుడితముగ నొసగవలెను. అంతియకాని బట్టలకుగాని మరి దేనికిగాని అలవెచ్చు నీయ నక్కరలేదు.

క్లార్కుగారు, అనుభవము పొందువాడు గాని ఇంగ్లీషు, గజిరము, మున్నగు వియు, వాణిజ్యముం దిరసాంకేతిక భాగములను తెలిసికొనియుండవలెను. ఇంగ్లీషునందు సంపూర్ణము లేనివారిని ఆఫీసుకు కేసులనుగూడ చేర్చుకొనరాదు. ఓడల నిర్వహించుటకు క్రయవేటు కంపేనీలే ప్రాను కొనవచ్చును. వాని సంఘము పోర్చుగల్ ద్వమండి తీరములను మామొనుచుండవచ్చును. ప్రభుత్వమువారు అనిర్వహణమునం దేమాత్రమును బోక్సమును పుచ్చుకొనరాదు.

అంతట క్లార్కు గారు ప్రత్యేక సాక్షి మొసగిరి. అధ్యక్షుడు క్యాబెటు ఈ జి. హెడ్లెము గారు ప్రశ్నలను ప్రారంభించిరి. క్లార్కు గారు సమాధానము నొసగ మొదలిడిరి.

ప్రశ్న: మీరు చాలకాలమునుండి భారతదేశమున నున్నారా? ఉ: అవును వదరాకు రాజధానికి 1906 వ సంవత్సరమున వచ్చివాను.

ప్రశ్న: భారతవాణిజ్య నాకాపరీక్షకు వారలెనని అనేకులు కొందున్నారు. మీరు సమ్మతమేనా? ఉ: వారి కొరక సహజమైనదే. నాంధ్యంతరము లేదు.

ప్రశ్న: కొచ్చిననుండు ప్రజల తిరగిరైన ఈ కాలముండు త్యాహము గలదా? ఉ:— కొచ్చినలో ఉత్సాహమువారు గలరు. వారు చాలకొద్దియింది.

ప్రశ్న:—సమాధిరీతిమును భారతీయులకు వివర్యులేయు వివక్షము మియ్యిపాము మేమి? ఉ:— నేను అవివక్షము ప్రస్తుతము సమాధాన మొసగ వలెనుకొనలేదు.

యదువాద రాయగారు:— వాణిజ్యము యందు ఆఫీసులకుగ ప్రవేశించ వలెను వారు కొచ్చినలో ఉన్నారో లేరొ మీరు కనుగొంటిరా? ఉ:— నేను కనుగొనలేదు. వారిని అది నాయను భవము.

ప్రశ్న:—విద్యార్థులతో మీరు సామాన్యముగ పరిచయముండదే. ఈవిషయమై వారి త్యాహములేదని మీరెట్లు తెలిసికొంటిరి? ఉ:—కొందరితో వాడు పరిచయముగలదు.

ప్రశ్న:—బ్రిటిషుకంపేనీలలో, ఎవరినైన కేసులనుగూడ చేర్చుకొను చున్నారో చెప్పగలరా? ఉ:—చేర్చుకొనుచున్నాను.

ప్రశ్న:—బ్రిటిషువారి నే కాబోలు, ఉ:—అవును.

ప్రశ్న:—భారతీయులను గాను, ఉ:—నే నేమియు చెప్పకాలను.

ప్రశ్న:—కేసులనుగూడ ఓడనుగాని కళాకాలము గాని స్థాపించునందగ్గుమున ప్రజలు చందాల చేయవలెనని నుంచెడి, ఇంకా బెర్రీ యవలెనని మీ యాభిప్రాయము. ఉ: దీనియందు శ్రద్ధగలవారు వర్తకములను లాభము పొందువారు భార్యకద్యపిత్తో నొసగవలెను. ప్రజలు చాలవంతు లిద్దినపిమ్మట, ప్రభుత్వము వా నొసగవచ్చును.

గా, ల్లూభాంబగారు:— ప్రజలు కా కళాకాలము గూడదు. ప్రజలపక్షమున హైందవకానసభ్యులు గొందును. ప్రభుత్వము ప్రజాభిప్రాయము ననుసరించవలెను గదా! అప్పుడై నను ప్రభుత్వమువారు సంపూర్ణముగ భవనసహాయము చేయరాదు.

ఉ: మీరు రాజకీయములలోనికి దిండుచున్నార. వాడు వానితో సంబంధములేదు.

ప్రశ్న: ఇతర బ్రిటిషు కళాఖలకు ప్రభుత్వమువారు కళాకాలము స్థాపించి నిర్వహించుచుండ దీనినిమాత్ర మే ప్రభుత్వమువారు నిర్వహించరాదు? ఉ: ఒక్కొక్క ఓడయు 80 సంవత్సరములుండును. ప్రభుత్వము వారెట్లుచేసి ఆఫీసులను లంపలనీసంత యవ సరములేదు. ప్రజలే నిర్వహించకొనిన చాలును.

నరే. వానలైస్సు కొచ్చినతీరమున ఓడలను తయారే యుండురా? ఉ:—ఇదితరకు చేయుచుండిరి.

ప్రశ్న:—అది కొయ్యుఓడయా? వానిని మీరుమాదిరిగా? ఉ:—కొయ్యులయే నేనుమాదిరి. ఆక్రొడెవడెం: లే తయారుచేసిరి.

ప్రశ్న:—కొయ్యుఓడలనుగట్టు వారు కొచ్చినలో ననేకాలు గలరా? ఉ:— కొచ్చినలోనేదు. ఇతర ప్రదేశములనుండి కొచ్చినకు వరురు

ప్రశ్న:—కొచ్చిన పెద్దరేవు అని మీరుతలంతురా? ఉ:— మంచిరేవు.

ప్రశ్న:—కొయ్యుఓడలనుగట్టుటకు ఇత్తనడెమైన ప్రయత్నములు గలవా? ఉ:— ప్రస్తుతమేమియు లేవు. కావలిన ఓడలకు ఎక్కువ ఉన్నది. యద్ధములో తయారైన కొయ్యుఓడలు తులె: పడియున్నవి

ప్రశ్న:—గనుక కొయ్యుఓడల నిర్మాణమునకు ప్రభుత్వసహాయము అవసరమని మీరు తలంపరు. ఉ:—అవసరము.

ప్రశ్న:—కొయ్యుఓడలు ఇనుకస్తీరులుతో రూగగలవి మీరుతలంతురా? ఉ:—ఏలరూగగూడదు?

అంతటితో క్లార్కు గారి విచారణముగిరి. విచారణ సంఘసభ్యులు ఈసాయంకాలము ప్రభుత్వముందరమున ఆతిథ్యముగొకట కావ్వనింపబడినందున, ఈలోపుగ విరాంతిపుచ్చుకొనటకు బోలు అంతటితో నేటివర్తమాన ఆపుదల యున్నది.

విచారణ మరల రేవు ఉదయము 11 గంటలకు ప్రారంభమగును.

మోహిని తైలము

శ్రీ పురుషులకు వాడుటకు మోగ్యమైనది. మెదడునకు, కంటికి చూచు నిచ్చి, నుండరుల మోహలనణ్యములకు ప్రాతగు తురులను లేంచును. కే. తులములు గల పీసా 1-2 అంబులు 0-12-0 మాత్రము.

కుప్పకు తైలము

డబ్బీ 1-కే వెల రు. 0-8-0 వి. పి. సహా 0-13-0 ఈతైలము పొడలు, బొల్లి, తేలుపు, నల్లుపు, కుప్పలకు రాయుటకు ఉపయోగించును.

తామర తైలము

తామర, తిట్ట, దురద మొదలగువాటికి మంచిమందుగా వేలకు వేలు డబ్బాలు విక్రయము. వెల 0-12-0 అమ్మతాంబనం డిబ్బో, మదరాసు - బొంబాయి.

బందరు సబ్కోర్టు

ఫయల్ 20/201A 11/21

వాది:- తాడేపల్లి లక్ష్మీకాంతరావు

(నతివాదులు:- చిత్రాద అంశంరాజు కృ.రా

ఈ దిగుబడి నెం 21-1-24 తేది కృష్ణా డిస్ట్రిక్ట్ కోర్టులో కేసులు కాలదును.

కృష్ణా డి. కోర్టు కరం సము రిజిస్ట్రేషన్ కారి యలూకా కడ్డ మన్నాడు గ్రామములో ఉన్నటువంటిన్న దిక్ కివాకి కొండ అప్రు అయిటువంటిన్న నేలం కాలగిన 1.2-3 ప్రతివారులు తాలూకు అప్రి కయిల.

1. పాత సర్వే నెం. 83కు రీసర్వే నెం. 69కు కేసుకు తేరి మెర్క్యూ 0-12 ట్టు.

2. పాత సర్వే నెం. 178 కు, రీసర్వే నెం. 472 కు. 16 తెలుగు తేరి మెర్క్యూ 0-10 ట్టు. ఇందులో వున్న పె:కటి పాదిన్నీ ఇందుల కలప సాహసాలు

3. పాత సర్వే నెం. 177 కు, రీసర్వే నెం. 476 కు. తెలుగు తేరి మెర్క్యూ 0-16 ట్టు. ఇందులో ఉన్న ఫలవృక్ష ములు సహా.

4. పాత సర్వే నెం. 88 కు. నెం. 150 కు, రీసర్వే నెం. 479 కు. 1 తెలుగు తేరి మెర్క్యూ 0-82 ట్టులో నతివాదులు 5వ కలకు 0-6 1/2 ట్టు ఇందులో వున్న ఫలవృక్షములు సహా.

5. పాత సర్వే నెం. 482 కు. రీసర్వే నెం. 568 కు. 3 తెలుగు తేరి మెర్క్యూ 0-99 ట్టు.

6. పాత సర్వే నెం. 88 కు. నెం. 180 కు రీసర్వే నెం. 479 కు. 3 తెలుగు తేరి మెర్క్యూ 0-24 ట్టులో 1/2 కలకు 0-6 ట్టు.

7. పాత సర్వే నెం. 882 కు. రీసర్వే నెం. 250 కు. 1 తెలుగు తేరి పల్లం 0-19 ట్టు.

8. పాత సర్వే నెం. 885 కు. రీసర్వే 858 కు 2 తెలుగు తేరి పల్లం 0-2-28 ట్టులో లెంగరాజుతాలూకు 1 అంశం గాక ప్రతివారులు తాలూకు 0-1-28 ట్టు.

9. నివేక సలమనకు వాదులు:-

తూర్పు-కాయంట్ల సుండు, దక్షిణం-కృష్ణా గంగ మృగారి యింటి స్థలం. పడమర-చిత్రాద కుబ్జరాజు గారి సావిడి స్థలం. ఉత్తరం-చిత్రాద కుబ్జరాజు గంగరాజు గార్ల ఇంటి స్థలం యీ వాదుల మధ్యస్థమయిన సుమారు క. 400 చదరపు గజముల స్థలమున్న ఇందులో ఉన్న పె:కటి యిండ్లు ఇందుల యావత్తు కలప సాహసాలు సహా

10. నివేక సలమనకు వాదులు:-

తూర్పు-కాయంట్ల సుండు, దక్షిణం-కృష్ణా గంగ స్థలం, పడమర-చిత్రాద కుబ్జరాజు గారి యింటి స్థలం, ఉత్తరం-చిత్రాద కుబ్జరాజు గారి సావిడి స్థలం. ఈ వాదుల మధ్యస్థమయిన క. 800 చదరపు గజముల స్థల మున్న ఇందులో వున్న పె:కటి సావిడి యిండ్లు యావత్తు కలప సాహసాలు సహా.

11. నివేక సలమనకు వాదులు:-

తూర్పు-రావిపేడి, దక్షిణం - జంగం గామము స్థలం, పడ మర-చిత్రాద కృష్ణా గంగ స్థలం, ఉత్తరం గావిపేడి ఈ వాదుల మధ్యస్థమయిన క. 162 చదరపు గజముల స్థలము.

12. నివేక సలమనకు వాదులు:-

తూర్పు-చిత్రాద కృష్ణా గంగ స్థలం. దక్షిణం-తాడే పల్లి కేసుకారంగారి స్థలం అలాగ వాడి స్థలం. పడమర-రాజ పేడి. ఉత్తరం-చిత్రాద. ఈ వాదుల మధ్యస్థమయిన 250 చద రపు గజముల స్థలమున్న ఇందులో వున్న పె:కటి సావిడి 2 న్న ఇందుల కలప సాహసాలు సహా.

13. నివేక సలమనకు వాదులు:-

తూర్పు-సుండు. దక్షిణం - సుండు. ఉత్తరం - సుండు ఈ వాదుల మధ్యస్థమయిన క. 80 చదరపు గజముల స్థలము.

14. నివేక సలమనకు వాదులు:-

తూర్పు-సుండు గామము స్థలం దక్షిణం-కొండ కాగమ్మ స్థలం. పడమర - సుండు. ఉత్తరం - సరికాద్దు గోడ యీ వాదుల మధ్య 266 చదరపు గజముల స్థలము.

15. సలమనకు వాదులు:-

తూర్పు-జంగం గామము స్థలం. పడమర-సుండు. దక్షిణం- చిత్రాద పులకరాజు స్థలం. ఉత్తరం - చిత్రాద వారాణసురాజు స్థలం. ఈ వాదుల మధ్యస్థమయిన 171 చదరపు గజముల స్థలము.

16. సలమనకు వాదులు:-

తూర్పు-సుండు. దక్షిణం-ప్రతివారుల తాలూకు స్థలము. పడమర-సుండు. ఉత్తరం-వాడరవాడ నెం లూకా సరిహద్దుగోడ యీ వాదుల మధ్యస్థమయిన 250 చదరపు గజముల స్థలము.

17. స్థలమునకు వాదులు:-

తూర్పు-కొండ పిచ్చయ్య కయిరాల స్థలం. దక్షిణం- కానూరి కోటయ్య స్థలం. పడమర-చిత్రాద కుబ్జరాజు కలము. ఉత్తరం-కొండ పిచ్చయ్య కయిరాల స్థలం యీ వాదుల మధ్య ప్రమయిన 63 చదరపు గజముల స్థలము.

వాదితరపు కీడరు. తి. యిల్, పరసింహారావు

కలవచట్టము

విచారణసంఘమువారి రిపోర్టు - భర్త్యములు, కూలి

అధికారసభ్యులు చాలు నమట

అధికారేతరులు చాలదనట

కలవచట్టము విచారణసంఘమువారి రిపోర్టునుండి యీ దిశవర్తించు మూదిరము:-

కూలి, భర్త్యము:- గాంగు హేతువులను ప్రశ్నోక్త రగతిగా నెంచి కోజు కూలి యిచ్చుచున్నాడు. వారిపక్షలయం దు కొంత వాత్సల్యమునుటచే వారిని నెలవేతగాండ్రుచేసి, నెలకు రూ 12 మించకుండ వేతనము లొసంగరమని మేము విచారణచేసెదము.

పరిశేషము ఈ వ్యయము:- ఈ విషయమున సంఘమువారు ఏకాభిప్రాయమునకు వచ్చుటలేదు. 1వ రరగతి పనివాని కిచ్చు భర్త్యము, భాగ్యరూపమున 90 కులములనుండి 150 కులములకు హెచ్చింపరమని అధికారేతర సభ్యులు గోరుచున్నాడు. అలాగ 15 కులములు లేక నూటికి 16 2/3 చొప్పున హెచ్చింపమనియు, ఇందు కనుగొనియుగా యితర అగ్రకులవారికి రేటునుకూడ హెచ్చింపమనియు వారు జేయునూతనలకు కావలయు యాదిగ కలవచట్టము.

కలవచట్టమునుండి వచ్చు కూలి, భర్త్యము యెంతవరకు సరి పోవునను విషయము నాలుగు విషయములపట్టి తెలిసికొనవచ్చు ను. (1) అందుకు సంబంధించిన మనుష్యులు (2) భర్త్యతత్వము ల సాక్ష్యము (3) అవారకభార్యములగునగునగు లెక్కలను గలిగి పరిసాలనా కావలయునది అవధము (4) అవారమును గూర్చి యావత్తు విడిగిన కార్యములలోనను, పిట్టపట్టి పట్టి తెలిసికొనవచ్చును.

కలవచట్టమును పుచ్చుకొనుచున్న వారు రెమట మా భాగ్యవర్తకములైన భర్త్యములు సరిపోవుటలేదని మొదలెట్టుకొ నుచున్నారనుటకు సంభవములేదు. భర్త్యములను హెచ్చుచే యుటకు దీనినే కారణముగా గ్రహింపవలయునను, అభర్త్యము లవలన తరినాండ్రు ఆకలి తీరకులేదని వెల్లుట ముఖ్యవిషయ ము. కూలవుల అవారము లేర్పరుకులేదనియు అయిన కొంతగ బడు అవారము యొక్క తూనిక పైనేగాక, ఆకలి తీరనకు సం క్షిప్తి అనునది గలగుటచే నూడ వాధారణవిషయం నని గ్రహించుటకుగాన "మొదలయెడల అవారము" అను గ్రం థమున దెలిపియుండిరి. కాని కలవచట్ట పక్షలయందు పనివాండ్రు కిచ్చు భర్త్యములందుగల జీత్యక్తి కుటుంబముగా, అది చాలవలె అసంక్లప్తి వారియందునుటచే, అభోజము వారికి ఉపయోగ పడక ఆభోజ్యమునకును 1898 సం॥లోని విచారణసంఘము వారు వదలకు బొంబాయిరాష్ట్రములలో కొన్ని జిల్లాలయం దు చిన్నకన్న భూస్వాములే విధిలేక కలవచట్టములందు తనివేయుచుండుటచే, ఆచిట్టభర్త్యములను యితరసలమలకుంలె యొక్క వగానుండలేదని మూలించిరి. దీనినిజై ప్తియందుండు కొనినవో, తనివాండ్రువారి సుంక్లప్తికముగా తీర్పులేదను సంకతి సహేతుకమునకుండును.

(2) స్వతంత్రభర్త్యుల సాక్ష్యములన్నిటిని పరిశీలించినవో ప్రశ్నోక్తియొక్క భావ్యభిభర్త్యము, చాలవలెదనుటకు సంభవ ములేదు. కలవచట్టము, జిల్లావర్తము, రాష్ట్ర అభిసములు, మొదల గు వివర్యకులంద్రుండి సాక్ష్యములను శ్రుచ్యుకొనిరి. వారు అధికారపదవులచే కొంచెము నిగమానుతో ముట్టాడిరి. అంబ వను వారిసాక్ష్యములను నిష్పక్షపాతముదితో పరిశీలించినవో భర్త్య ములు చాలవలె వాదమునకు అటకులముగానే కనబడును.

కూలీలు కలవచట్టముల జేయు యితరులను తిండిచావక కుష్కించుచువున్నారను విషయమును రూఢిగా సాక్ష్యముల కలన వెలియెతరకు భర్త్యముల కెచ్చింపకూడె దని అధికార సభ్యులు తెలిసిరి. కలవచట్టము కుష్కించుచువున్న నూతన లగు వదకవోలేదు. ఈ విషయము సాక్ష్య విచారణలయందు లేకులేల మగుచున్నది.

అన్న పిట్టతాళివారు ఎ. కె. రంగస్వామి మావలి యాదుగాను పనివారు కుష్కించుచువున్న నూతన లకువడు మున్నవాయని యిడిగా, తానుబొందుచున విక్రసారియే తనివారు కుష్కించుచువున్న నూతన లగువడినవని తెల్పెను.

కూలీలయందు ప్రప్రథమమునండియు "తల్తానా నుకు" తమయందెనయి, వారి జేసాసావ్యమును సంక్లప్తికముగా లేదనియు, చాల దూరమునుండిచ్చి, ని యా విం కల వి న కలవచట్ట పనులను జేయవలసి యుండుటచే 100 కి 20 కుండి ని

ముఖ 5 లేక 6 గంటలకు యొక్క వకలము నిడియెడుట మీల లేవన్నది చాలవలెదనుట, చాష్టి అభిసముగాను సాక్ష్యము జెప్పిరి.

కూలీలు కుష్కించుట

వాక్యము ఎం. కె. వేర్తేనుగారు ఎండకాలమున యొక్క వగా నిరసింపిపోవుట గాంచిరినయి, పిల్ల లా ఆహారము అనుకుండుటచే కోగ్రస్తులుగా కనబడుచుండి రియు తెలిసిరి. ర దాసోరి చూచివచ్చు జెటులందెన ప్రశ్నోక్తగా తొలిసారి కలవచట్టమున అభ్యర్థ్యముగా తేదని తెలిపెను.

రా॥ సా॥ జె. వెంకటాచార్యులు వాయుడుగారు, ఆవృత బల్లొరి ఆక్టివరు కలవచట్టముగా నుండెను. అయినయు పని వారగు నీడించి పోవుచున్నారనుటకు అభ్యర్థుని జెప్పలేదు అభ్యర్థుడు ప్రశ్నించగా అయిన యిట్లు జెప్పెను. ఈ యేటికి నిరిటికి యొక్కను భర్త్యమునున్నట్లు గానించుచుగాని, ఒక ముడికి సాధారణ యభోజ్యమునం దుండవలె నన్న 1 నేత విశ్వాసువయ్యులెను. ఇంతకు అక్కరయిచ్చినవోవాడు దుర్బలు డగును. ఈ నేత, ఒక్క విశ్వాసుముగితే. మాయముగా భుజించు వస్తు యితరవస్తువులు వేరుగా నితరవలె. వాగుచే యని భావ్యము 5వ కులములు వారికి చాలవు. ఇట్లు తక్కువ యెచ్చుకులన వారు కొంతకాలమునకు దుర్బలులగుదురు. వా కి యితర యాదరవులేమియు లేవు వేరేమియు లేకనే వివరకు కలవచట్టలేకతియి దుచి నవిరి. వారికి స్పష్టి భోజనములేక కుష్కించుచున్నారను వాడుగలదు. సాక్షిగారి యభిప్రాయ మునకు అది యంత యొక్కరగా తేవన్నను పూర్తిగా లేకండ పోలేదు.

మాతూర్ము అస్తియెట్లు ఇంజనీరుగారు వేరొక ఉభోజ్య గసాక్షి. ఈయన కుష్కించు తోవుచుండెను మాదిరినకుట అభ్యర్థవదెను గాని, కూలీలయం దభిప్రదిలేదను మాట నిశ్చయ మని తెలిపెను. వారివాడులో పిల్లలసిద్ధి వారున్నది ఈయన సాక్ష్యము వెలుపుచున్నది. కాని భర్త్యులు స్వయముగబొయి చూచినప్పుడు దీనికి వ్యతిరేకాభిప్రాయము గలిగియుండిరి.

వా॥ లాధిరమునందు పిట్టతరక్క వాళ అస్తియెట్లు ఇంజనీరుగా నుండిన ఏన్ శ్రీనివాసయ్యకుగారి సాక్ష్యము కలన కుష్కించుచువున్న గూర్చి విదమగా తెలియును. "వా గలావును ఎడవలి కనులు కి నెలలకుండి గాతేలికిందనున్నవి ఇవి అన్నిటిన్నీ తెద్దరి. కూలీలు కి నెల కిందటి కన్న మున్నకు చాల నిరకి చియున్నాడు. ఇందులకు కారణము అవారములేదను యే అం గే కలం దను."

ఇంతవరకు కూలీలు కుష్కించుచువున్నవగునగున సాక్ష్య ములెవి. వారికిచ్చు అవారకభార్యములు భర్త్యములు చాలవని సాక్ష్యుండక అధికారము అధికారము నూడ యేకభవించుచు న్నాడు. వారుకూలీలంద్రునిచే వచ్చుపిర్కాదులనుబట్టియు తాము స్వయముగాచూచినదానిని బట్టియు జెప్పిరి. నొత్తములైన భర్త్యములొక్క ప్రాచుభ్యతను నూర్చుమేదరు మాలామన్నకు గావహిత ముగీరించుచున్నాడు.

భర్త్యములు జెయులు భర్త్యములన్న తక్కువగా నుండును

(3) అవారమునిచ్చి లెక్కలను సరిగా వాయుచున్న సం ఘము మూడు-వైద్యము అణుగిచ్చు, జెయ్య, సంక్లప్తికముగా వెల్లుఅనుదల్చులెవ్వ ములనుండుగా, కేసులను కైదీవకునులకు తినివారిగా నుండుటకై అంతకంటె యింక తక్కువవేతలేరి భర్త్యములనిచ్చి జెయ్యలేను గూర్చినిచారితము. కలవచట్టము జెయులుభర్త్యమునను యొక్కరగా తినిపోవుటలేదని అధికార సభ్యులు జలం చిదిరు. అధికారేతరులు యందులకు సమ్మతింపరు. కలవచట్టములను జెయులు భర్త్యములతో సరిసమానముగా నుంచినవో అధికారేతరసభ్యులు మిక్కిలందురు. ప్రభుత్వ మునకు పక్షులను చెల్లించి ముఖ్యతరవుగా నున్న కలవచట్ట పరివాండ్రును, సంఘమున కలవారమునై ప్రభుత్వమునకు బలవైయున్న కైతీతో సరిసమానముగా చూచినవో కొంగ సమంజసము గా నుండును.

ఈ యభిప్రాయమునందు 18 8 కల విచారణ సంఘము నందు అధికారసభ్యులకు అభ్యర్థుడు తోడ్పడి స్వయముగా సాక్ష్యము వొసగెను.

జెయులు భర్త్యమునకై నిర్బలులగు కొందరు నిర్బయించిరి వారికి కర్తవ్య దనరలు జెప్పెను, సానిటరీ కమిషనరు, జయ్య ఇచ్చెవ్వరు జనరలు, "అలిండియా జెయులు కమిటీవారు" నమ్మ కుల వొగిరి. ఈదిగవను జయ్య భర్త్యము, కలవచట్టమును, పోర్చి మాయులకై కొన్ని సంఖ్యలను ప్రకటించిరి:-

జెయిలుభర్త్యము - మగవారికి

బాగు చేసిన పదార్థము			
పదార్థము	సత్రజని	బాగుపులుసు	
చోళ్లు	20	119.40	3,400.00
పప్పు	5	89.50	850.00
నూనె	3/4	...	172.80
ఉప్పు	1/4
కాయగూరలు	6	4.20	25.00
మిఠకాయలు	1/2
చింతపండు	...	4.87	8.75
ఉల్లి	1/2	.50	6.75
మొత్తము తూనిక	88 1/2	217.77	4,688.80

కరవుభర్త్యము - 1-వ తరగతి (పురుషులు)

బాగు చేసిన పదార్థము			
పదార్థము	సత్రజని	బాగుపులుసు	
చోళ్లు	19 4/5	118.20	8865.0
పప్పు	8 7/8	69.20	658.75
నూనె	1	...	845.60
ఉప్పు	1/2
మిఠకాయలు-చింతపండు	38 1/4	4.00	8.00
మొత్తము	26	191.40	4878.35
రెండింటికి వ్యత్యాసము	7 1/2	26.87	260.94
తక్కువ	22.4 0/0	12.0/0	6.0/0

జెయిలుభర్త్యము - స్త్రీలకు

బాగు చేసిన పదార్థము			
పదార్థము	సత్రజని	బాగుపులుసు	
చోళ్లు	18	107.46	3060.09
పప్పు	4	71.44	680.00
నూనె	1/2	...	172.80
ఉప్పు	3/4
కాయగూరలు	6	4.20	201.00
మిఠకాయలు	1/2
చింతపండు	1/2	4.87	8.75
ఉల్లి	1/2	.50	6.75
మొత్తము	80 1/2	187.97	4129.8

కరవుభర్త్యము - 2 వ తరగతి (స్త్రీలకు)

బాగు చేసిన పదార్థము			
పదార్థము	సత్రజని	బాగుపులుసు	
చోళ్లు	16 1/15	96.71	2754.00
పప్పు	2 9/10	51.79	498.00
నూనె	8/5	...	207.46
ఉప్పు	1/2
చింతపండు వయిదా	1 9/10	4.00	8.00
మొత్తము	21 1/10	152.50	3462.86
వ్యత్యాసము	9 2/5	35.47	666.94
తక్కువ	30.80/0	18.8 0/0	16.0/0

వై రెండు రెట్లకాను వ్యత్యాసము తెలియజేయునట్లు కేరీ లకిచ్చు పదార్థములు, కరవుభర్త్యము బాగుచేసి, భుజింప యోగ్యమైన భాగ్యము, పప్పు యిచ్చెదనని తెలిసికొనవలెను. మిగతా యింకా చింతపండు మొదలగువాటికొందు గింజలు, మరీతి, యింకా తిని మిగిలినదానిని తూచి యిచ్చురు. కాయ గూరలలో గూర వాడ, కడలు మున్నగు, చెత్తదీక్షితైచి యిచ్చెదరు. మాఖ్యపదార్థమును భాగ్యము, చోళ్లు మున్నగునవి నూటికి 10 భాగములును, కప్పులు నూటికి 8 భాగములును బాగుచేయు పప్పును క్రింది సోవును. ఇట్టి రెద్దును తీసివేయగా కలవు పసివాండ్లకు పట్టునది. జెయిలులో యిచ్చువానికింకె మగవారికి నూటికి 22-4 చో, స్త్రీలకు నూటికి 80, 8 చోప్పువ తక్కువ ముట్టుచున్నది. ఆహారపదార్థములందు మొత్తము తూనికకు యెంత ప్రామాణ్యతగలదో యింతవరకే వెలుపబడెను. వాటి తీక్షణత, వేసదార్ధమును కుడయోగము క్రింది గూర్చి సాలిను కమిటి వారి రిపోర్టు నందలి రేటు ప్రకారము చూచినచో, జెయిలు భర్త్యముకంటె కలవు భర్త్యము మగవారిపట్ల సత్రజని, బాగుపులుసు (కార్వును) నూటికి 12, 6 పాళ్లు తక్కువగ నున్నవని తెలియును. స్త్రీల భర్త్యములందు నూటికి 18.8, 16 పాళ్లు

తక్కువగ నున్నవి. మేజరు రిపోర్టుగారు ఒక్కరి జిల్లా స్వర్ణము గారి పాత్యమును విచారించుచు, జెయిలు కలవు భర్త్యముల రెండికి ఆహారము విలువపట్ల యెక్కుడు వ్యత్యాసము జేదని నూచించిరి. కాని వైసంఖ్యలే నున్నందుగా హెచ్చుతగ్గులను వెల్లడించునది. మాఖ్యముగా స్త్రీలవిషయమున వ్యత్యాసము చాలగలదు. కలవు పసిలకు కచ్చువారిలో వీరి సంఖ్యయే యెక్కువ బలముగిచ్చు పదార్థము నిర్ణయప్రకారము నిచ్చుచు, ఆహారపదార్థముల మొత్తము తగ్గించినను, మానవుని ఆరోగ్యము చెడకుండ నుండగలదను వాదన సరిగాదు. ఈవిషయమున జే మ్మను, మర్చెంటుగారు రచించిన 'హైజీను ఫుడ్స్' ముందు విశదపరచిరి. "మనషికి ఆహారమును ఆహారమును ఒకచిన్న మాత్ర రూపమున నీయవచ్చునుగాని, పేగులు (సరిగా కనిజేయలేనట్లు తీర్చుముకాగా మిగిలి బయటపడునట్టి కొన్ని పదార్థములు కావలెను" ఇవి జెయిలు రేటునం వోసగుదు, పప్పు కాయగూరలం దుగలదు. మేజరు మాఖ్యంశముగారు చెప్పినట్లుగా కచ్చువారి కాయగూరలు పేగులకు పరిశుభముగా నుండును. కాని కచ్చువారి భర్త్యముల రేటునందు వీని వోసగట లేదు.

కాయ గూరలు

(4) వ విషయమునుబట్టి చాడ, కలవు భర్త్యములలో మాఖ్యములలోప మేజరు, కాయగూరలకు యెట్టి యవకాశము నిచ్చుటలేదు. ఈ లోపములేదని చెప్పవలెనట్లు కాయగూరలకు, రుచికరిగించు పదార్థములకు గలిపి 1 జెన్సు బింగుబడెను. ఒక మనషికి 1-25 కులముల బాగుజేసిన చింతపండు గావలసి యున్నదని జెయిలు రేటు వెలుపుచున్నది. ఇదిగాక మిరపకాయలు మాన్యుకు రుచికరిగించు పదార్థములు గావలెను. ఇవి బూరుగో కొనినచో చాలవరకు గింజలవోను, వారలు, కాడలు, మొదలగు చెత్తతో నిండియుండును. రుచ్చములకు, కాయ గూరలకు, రెండింటికి యిచ్చు 2 1/2 కులములలో వారు చాలా సంకరము మిరపకాయలు మాన్యునని కొనినచో, కాయగూరలు కొనుటకు ద్రవ్యముచాలదు. వీరియింక ఆహారమునందు మాఖ్యముగా కాయగూరలు బండితీరవలెనని క్రైస్తవశాస్త్రము రుజువుజేసి యున్నాడు. 'విటామెన్సు' అను ఆంశ్యక పదార్థమును కాయగూరలయందు గలదు. ఇది నేటి గూరక గలదు. కాని కలవు భర్త్యములలో నిది కొనుటకు వీలులేదు. నెయ్యి, నూనెకంటె రెండింత ఖరీదయందుండుటచే నూనెకు బదులు నెయ్యి కొనుటకైన వీలులేదన్నది. 'విటామెన్సు' పదార్థముండి చిత్తుకగా లభించునది కాయగూరలు మాత్రమే. వాటిలోని ఉష్ణయొక్క గుణములు, జీర్ణకృత్తి, పేగులను శుభ్రపరుచి మూత్రములు సరిగా యుండునట్లుజేయు గుణములుగలవు. జెయిలు లో చూరణ సంఘమువారు, బొంబాయి జెయిల్లో 6 నుండి 8 జెన్సుల కాయగూరల వోసగుచుండుటచే మంచి ఫలముగలగు చున్నదనియు, అట్లనే యితర రాష్ట్రముల జెయిల్లోగూడ వోసగుచుండవలె ననియు తెలిపిరి. అయినను, మదరాసులో కలవు భర్త్యముల రేటునందు కాయగూరలకు తావులేదన్నది. అంతేకాక యింకొక అంశము. అసలు నిర్ణయ ప్రకారము భాగ్యము, పప్పులు కొనుటకే కూలి చాలబడుచు, చోళ్లకు బాలకుండుట

చోళ్లకు బాలకుండుట

అధికారశక్తిరహితముల యీ విషయమును గూర్చి, సామల పురమునందును, కర్నూలునందును జాగ్రత్త జరగించిరి. ఆ రెండు స్థలములలోను చోళ్లు (బాగుచెయ్యనిది) 124 కులములు కి అజాలకు 9 మై. బహారులో విక్రయించుచున్నాడు. ఈధరను బట్టివాచినచో చట్టమునందు నిర్ణయించినంత తూనికగల వస్తువు కొనుటకు కలవు భర్త్యముయొక్క రేటు చాలదు. సామలపురము నందలి కనివాండ్రు 1 వ తరగతి వారికి 5 మైసలు, 2 వ తరగతి వారికి 3 మై, 3 వ తరగతివారికి 2 మైసలు కాలవకున్నది. ఇతర పదార్థముల ధరలు హెచ్చిపోవుటచే మూలపట్టి కంటకాలలో చట్టమునందు నిర్ణయించబడిన పప్పులకంటెలో సాలభాగము మాత్రమే ఒకగవలెనని నిశ్చయించబడెను. లేకున్నచో సరిగా నిచ్చినయడల చట్టమునందు రేటునిర్ణయమునకు ధర మించియుండును. గ్రామములలోని ధరలు పట్టణాధరలకంటె చాల హెచ్చుగా నుండును.

ఈవిధముగా ప్రస్తుతకరవుభర్త్యములరేటు యేమియు సరి పోవుటలేదనియు, పసివాండ్రు సామాన్యఆరోగ్యమునకైన తోడ్పడుటలేదనియు, మదరాసురాష్ట్రమునందు యీరేటు హెచ్చుచేయక తీరదనియు విశద మగుచున్నది. ఇతరస్థానములలో నీరేటు సరిపడుటచే నిచ్చుటగూడ చాలనినివాదించుట కిప్పుడగు నిర్ణయించు భాగ్యమునై వెత్తుక ఆధారపడియున్నది. చోళ్లు, రాగులకన్న గోధుమలయం వెత్తుకవలులుగలదు, దక్కను

రైతులు (తెలుగువా) యెక్కువవద్దకాయములు, బూవుగల వారు నగుటచే, యీ తక్కువరేట్లువిలువ, యితరులకంటె నెక్కువ యిచ్చుందులకు లోపమొదరు. కలవు కేవలము తెలుగు జిల్లాలలోనే సంభవించుట వోచనియును.

జెయిలు రేక్కల ప్రకారము తెలుగుకైదీలు 111 పానులును, అజనకైదీలు 106 పానులుగలట్లును దెలియుచున్నది. మరయు యీరాష్ట్రమునందు కలవుపసిలకు వచ్చువారిలో స్వల్ప భూకామందులు యీ నేతలుగలరు. వారు సాధారణపు కూలివారికంటె గొప్ప భోజనపదార్థముల కలవాటు పడియుండును. వారి నిగూర్చి యెక్కువ శ్రద్ధవహించవలెను. (సకేషము)

శ్రీ మైలవరం

బాలభారతీసమాజమువారు

బెజవాడ నాటకశాలలో

19 తేదీ శనివారము రాత్రి,

శ్రీకృష్ణ తులాభారము

నాటకములను ప్రదర్శింతురు.

డాక్టరు కె. పట్టాభిరామయ్య, కార్యదర్శి.

కావలెను

వర్తాకేమిడికి సమీపమున నున్న శ్రీ రాజా గారి గృహమువద్ద నున్న తోటకు ఒక సూపరిన్ లెన్ డెంటు కావలెను.

కోయంబుత్తూరు వ్యవసాయకళాశాలలో తరి ఫీతు కావట్టి వారు, వ్యవసాయమునందు సన్నదును పొందనట్టివారు దరఖాస్తులను పంపకూడదు.

వ్యవసాయము నందును, తోటలను నిర్వహించుటయందును మంచి అనుభవము గలిగినవారికి ప్రాముఖ్యత యియ్యబడును.

యోగ్యత ననుసరించి జీతము, నివాసమునకు అద్దెలేక గృహము యిచ్చుబడును. వారికి కనీసము ఎంతజీతము కావలెనో వానిని దరఖాస్తునందు తెలుపవలెను.

1924 సం॥ 1 వ ఫిబ్రవరినెల 15 వ తారీఖు లోగా ఈ దిగువ చేత్రవాలు చేసినవారికి చేరునట్లు దరఖాస్తులను సన్నదులు, యోగ్యతాపత్రికలతో సహా సంపుకొనవలెను.

దివాన్, వర్తాకేమిడి సంస్థానం,
హౌసు - వర్తాకేమిడి, గంజాంజిల్లా.

ప్రకటన

(శ్రీవాది నెం. 2) కు హాజరకొట్టె.

మొ. నెం. 4/3 1888 ఫ

పాల్వంచ సమస్థాన్ మునసబు కోర్టు లో॥

పాల్వంచ వరంగల్ డిస్ట్రిక్టు

బయిజలూను మోర్స్ మహమ్మదు యూసుఫ్ దీక్ అహమదు మానసలు సమస్తాక్ - పాల్వంచ.

వాది: - డిక్టేటరు లక్ష్మయ్య, సా॥ బూర్గంకహారు.
(శ్రీవాదులు: - (1) సోదారి సా॥ బూర్గంకహారు, (2) రసూల్లి సా॥ రాజయ్య, (3) అలూవుల్ రహమాన్, (4) మహమ్మదు అలీ.

దావా: - రు. 909-15-5.

వై మొకద్దమా మీరేర్ ఆ నేజి సార్లు సమకొలు పంప నయినది. మీరు హాజరు లేనందున హామీలుకాలేదు. అందువలన వాదికరవున పీడత (శ్రీవాది నెం. 2) కొద్దు ప్రకటన చేయునని కోరిరి. కావున తెలియపరిచేది యేమనగా వాయిదా ది 28-4-88 ఫసరి యగు ది 31-1-1924 తారీఖున వేయబడినది. కావున కోర్టులో వాయిదాపరకు హాజరుఅయి తగు సంఖా యిషీ చెప్పుకొనవలయును. లేనియెడల రూపు ప్రకారం ఆమలో కాబడును. తదుపరి మీయేవుసరు వివరదేదు.

యూసుఫ్ దీక్ మానసలు

తొల్కూ మునసబ్ సమస్తాక్.

అఖిలభారత ఖద్దరు మరియు చేతిపనుల ప్రదర్శనము

(మా ప్రత్యేక ప్రతినిధి)

విశాఖపట్నము జనవరి:—ఇటీవల భారతదేశములో జరిగిన ప్రదర్శనములలో ఈ సంవత్సరము కాకినాడలో జరిగిన ఖద్దరు, చేతిపనుల ప్రదర్శనము చాల దివ్యముగ నున్నది. ఇందలి అతి శ్రేయ మేమున్న ప్రతినిధులను కుర్చుకొని, ఈవడ యంత్రాలను పరీక్షించుట గూడ ఆయాభాగములకు ఈదేశమునందే తయారుచేయబడినవి కనుక నిజమగు కుర్చుకొని పరీక్షించుట యొక్క ఇచ్చట ప్రత్యేకమైంది. రెండవ విశేషమేమియు ఈ కుర్చుకొనినవలెను ప్రదర్శించుటకును, అమ్ముటకును అంగములను ప్రత్యేకముగ ఏర్పాటుచేయుటయేగాక మాఖిలమును పరిశ్రమలను ప్రేమతో ప్రత్యేకముగ ఎటుల చేయవలయునో ఏకకారము తయారుగనో అన్నిటిని తెలియుటయు కష్టమై మూడవ విశేషము:—భారతదేశమునందు తయారైన అన్ని ఖద్దరు సరకులయొక్క ప్రత్యేకముగ ఒకగదిలో ఏర్పరచబడినది. అందుకు ఆచారములకు అరముల నున్నవలెను వానిని పరిశీలించుటకు వీలుకలుగును. కాని దీనికంటె మరొకటి ఎవరికిని అభివేదకము. ఆ ప్రదర్శన గదిలోనున్న వస్తువులన్నిటినికూడ కన్నులపండుగచేయుచున్నది. కాలవనంగతి, 1 కాటము పోటీదెట్టి, ఇదియు ప్రత్యేకముగ ఆలోచించవలసినవిషయమే.

ప్రజల ఉత్సాహము

మనకి 1-2 ప్రదేశ రుసుమును నాలుగు అకారముల దెట్టికను తీయమనుచున్న సాయంకాలమునందు ప్రజలు ఖద్దరు ప్రదర్శనమును జూచుటకు రెండో పండుముగ వచ్చుచున్నారని తెలిసింది. ప్రజలయొక్క ఉత్సాహము ప్రత్యేకమైనది. ప్రజలు, వారు పరస్పర, ఆచారములను, స్త్రీపురుషులు, కిల్లులు కాలిడడ మొదలగు వైవిధ్యములను ఈ ప్రదర్శనమును జూచుటకు వచ్చిరి. అన్ని తరగతులవారూ వచ్చిరి. ఎప్పుడుమాత్రమ వ్యవస్థాపకము యందును, లాగినియందుకే వీలులేదని తెలుసు. స్త్రీలు చీలను మరియు ఖద్దరుసరకులనుకూడా ఆసక్తిగా చూచిరి. అన్నియు ఆసక్తిగా చూచుచు నుండినది. వీటిని పరీక్షించుచు నున్నారు. గాజులు, నుదురులు, ఉంగరములను చూచి కూడ స్త్రీలు సంతోషించిరి. కిల్లులు ఆసక్తిగా చూచుచు జూచి వచ్చిరి. ఈ ఆసక్తి వస్తువులు ఆ ప్రదేశమే వచ్చి గాంచినది. ఇక పురుషులు, ప్రదర్శనము జరుగుచోట నిలబడి పోయిరి. ఈ ప్రదర్శనమును ఆందు అందవను చిరకాలము సంస్కరించుచునే యుండుట ఇది నిశ్చయము ఇకనుండు ప్రజలు చాలవలె దీనిని చూచి కర్షణమును చూచుచు గాక తమ దుస్తులను గూడ తామే తయారుచేసికొనుటకు ప్రయత్నించెదరు.

ఖద్దరు ప్రదర్శనము

మొట్టమొదట ఖద్దరు ప్రదర్శనము రకరకముల కన్ను చెదరిపోవునట్లుగా ప్రదర్శించి ఇచ్చుచుండు, కేవల కాకినాడలో తప్ప ఎక్కడను ఇతరగొప్ప ప్రదర్శనము ఖద్దరులో జరుగలేదు. నిశ్చయముగ ఆంధ్రాఖద్దరు అన్ని దేశముల ఖద్దరును మించి పోయియుండెను. 10-120 నెలల నూలు సరకు, చేతితో తీసినవారము, మాపలదెను, కన్నులతో పొందూరు, బొంతల కోడూరూరు, గుడివాడ ముత్యపట్నము ఖద్దరును మొదట కెప్పుక తప్పదు. కాని వీటికంటె గంజాం స్వకాల్య లక్షణములవారి ఎత్తువ కన్నుల నూలును తయారు చేసిరి. పొందూరు నూలును మించిది రంగుచీలలు ఆనేకరకములనున్నవి. దీనికూడ ఆంధ్రులు దాక్కునవి. సి. బాయివారి రసాయన పరిశోధనమును అతి శ్రీఘ్రముగ గ్రహించియు అున్నది. ఈ రంగులలో వాడబడిన సరకులు కుర్చుకొనినవలెనే కేరళ దెట్టు కట్టుకలెను.

ప్రదర్శనవస్తువుల వివరము

ఆంధ్రదేశములో నున్నవలెను అన్నిటినికూడ ఖద్దరును ప్రదర్శించిరి. ఇతరదేశములనుండి వచ్చినవి. మాఖిలముగ నిజ యానగరము, కరవరము, నెల్లూరు, రాజమండ్రి, బొంబాయి విశాఖపట్నము, అనంతపురము, రసపుత్రాపేట, మాధ్వాబోరా కాకినాడ, భాగల్పాట, శ్రీకాకుళము, మహారాష్ట్ర, మచిలీపట్నము, బరంపురం, బెంగళు, జగ్గనాథపేట, గుంటూరు, పల్నాడు, పెద్దాపురం, హైదరాబాదు తుని ఖద్దరు మంచిదని కెప్పుకొను.

తుని రుక్మదోతు ధోళులు, ఉత్తరములు, చారలు లేని చొక్కాయుద్దలు, చారల చొక్కాయుద్దలు, కోటు గుడ్డులు, కామలను ప్రదర్శించి తమదగ్గర 150 రాయలు, 1000 చరకాలు, 80 చేతిపనులను పనిచేయుచున్నవని తెలిసిరి.

కాంగ్రెస్ ఖద్దరుజోధులైన ఈ రుక్మదోతు తనపనిలో ఎంతలాభమును తీయుచున్నాడో ఖద్దరు వర్తకము తెల్పు చానిమిత్తము తెలియజేయవలెను. ఈ రుక్మదోతు ఏక. గోవిందరాజులు బొంబాయిలో పలుకాతీ పరిశ్రమ సంఘమువారు 30, 120 నెలల నూలును చేతితో తయారుచేయుటను చేతితో నూలుచేసి వర్తకమునందు నేయుటయు, ఇతరులకు ఉపదేశముగ నేర్పుటయు, శ్రేష్ఠమునవారు వీధి లాగుతో వారికి భోజనము గూడ పెట్టుటకు నిశ్చయించిరియు, అదేవారి యొద్దే కుర్చుకొని ఈ సంఘము యొక్క పాధారణ కాగ్యదప్పి డి. కేశవరావుగారు తెలియజేసిరి.

రాజమహేంద్రవరము గాంధీపరిశ్రమలయమువారు కర్షణమున గలము కి ఆచారమునకి 15 ఆచారములకు ఖద్దరులను ప్రదర్శించిరి. కాకినాడ ఆంధ్రా స్వదేశ వస్త్రాలయమువారు నలవేలవేలములకు చూర లేవేలములకు ధోళులను చీరలను చారలున్నట్టియు లేవట్టియు చొక్కాయుద్దలను కోటుగుడ్డులను కామలను జనియనలను గాంధీ బోషిలను ప్రదర్శించిరి. మచిలీపట్నము దేశము పనిచేసినవారు ఆనేకరకముల ఖద్దరు వస్తువులను ప్రదర్శించిరి. బొంబాయి హెగంగావారు గోపాలజీగారు ఆంధ్రకపు ఖద్దరును ముత్యపట్నమును ఖద్దరు ప్రదర్శనలను చిత్తరువులతో ప్రదర్శించిరి. చాల వానియున్నవి. పెల్లూరిపల్లి కాంగ్రెసు సంఘమువారు మంచి కోటుగుడ్డులు కలంకారలను ప్రదర్శించిరి. ఇక్కాకాంగ్రెసు సంఘమువారు ముత్యపట్నమును ముత్యపట్నమును అన్ని రకముల ఖద్దరును ప్రదర్శించిరి. ఇంకా ఎంగో గలరు, అందరి నీచట ఏకాపురెట్టుటకు వీలులేదు.

పట్టువస్తువులు

ఆనేకరకముల ప్రదర్శించబడినవి. పెద్దాపురం వర్తకములకు సోమరాజు, వీరాజుగార్లు పట్టువస్తువులను, ధోళులను, కోటుగుడ్డులు, కలంకారలు, చీలులను, రకరకములను ప్రదర్శించిరి. పెంగళూరు ఆస్పాసువారుగూడ ప్రదర్శించిరి.

వీటి కొన్ని క

లక్కసామానును ప్రదర్శించిరి. ఈ జానవస్తువులు అత్యంత శ్రీఘ్రముగ నున్నవి. పరిశ్రమ అతివస్త్రాముగ నున్నది. ఈ సరకులను సామాన్యగలరు బొమ్మల ఆదారమేమనవచ్చును? ఈ బొమ్మసామాను విదేశములలో చాలవలె అమ్మక మగుచున్నది. ఈ బొమ్మలను తయారుచేయుట ఎటుల? గూడ, ప్రదర్శనము తెలియజేసిరి.

కాకినాడలో తయారుచేయబడిన బ్రండ్ పేట్రెలు, దబ్బు వేసికొను సుంపులు, బట్టలు వేసికొను పేట్రెలు, పులకాను, బొంబాయివస్త్రములను సామాను ప్రదర్శించిరి.

కేశవదేవి, పాపిల భావించి ఆహారవస్తువులవారు కందు, ఇల్లెడి, అల్యూమినియముసామాను ప్రదర్శించిరి.

మల్లూరు ముగళదేవి దాగ్రాకొనెనవారు బొంబాయి వేడిబొత్తములు, కర్రయోగ్యములును, ముగళులు, వడ్డాలములు, అటుకోళ్లు, కుంజులులు మున్నగు మంచివస్తువులను ప్రదర్శించిరి. చాలవారోగ నున్నవి.

నెలల సంబంధము మంచికొవ్వెట్టులను తయారుచేసి ప్రదర్శించిరి.

విశాఖపట్నము ప్రదర్శనలకు దంశిపుసామానును, మంచిపేట్రెలు, గాజులు, ఉంగరములు, బొమ్మలను జూచిరి. చాల వానియున్నవి. ఇవి గాక ఆగ్రాగారివలెను, నాటాలు, (పాలకొల్లులో కేసెవక) ఉల్లి, పేలు, చాపలు, ఎలకాడ అసామానులను మహమ్మదు దడికినూలును, అనేకరకముల సరకులను, చేతిపనులను పలుకు చేతిము పనికట్టుక, దూదిలో గుజలనుదీయు అంధ్రులమును ప్రదర్శించిరి.

హోలూరు, ఎల్. వి. తిక్కెనగారు ప్రదర్శించియుగ నున్నవై. ఇతరులచేత తయారుగల అత్యంత శ్రీఘ్రముగ వస్తువులను చూపుచో దీనివలె నేయుచున్నాను. అది కేడిపోవు నదికాదు.

ఆశ్రయములు

ఆంధ్రదేశము కళాశాల, మచిలీపట్నము, కల్లిపాడు కళాశాల, ఆంధ్రకపు, సుబర్బితీ కళాశాల, నామనూరి కెన్నవలెనయియున్నది. దాక్రరు రాయగారి రంగు ప్రదర్శనముజరిగెను. రంగులలో జనువులనుగూడ జూచి, పట్టు కేసు, కంబల్ కేసు, గోదావరిపల్లి తాటిపర్తి, బల్లారజిలా తాటిపర్తి వారములూచిరి. సుబర్బితీ అఖిలభారత ఖద్దరుసంఘమువారు రంగువేయమును జూచిరి. మొనూరు వారు పట్టుపురుగులనుచూచి నాటికండియూడి పట్టును తయారు చేయువిధానమును జూచిరి. పట్టువారమును తీయుటలో ఆంధ్రులు ఉత్సాహమును జూచిరి. మొట్టమొదట ఆంధ్రజాతియొక్క కళాశాల తనానీ నేర ఆంధ్రులమునుగ నుండెను. రంగు, కలంకారములను గూడ చాలవలె జూచుచుండెను. చిత్తరువుల వస్త్రములను తయారుచేయు విధానమును గూడ (బ్రాజిలనుజేయు) జూచిరి. ఇతరవోట్ల వరకామిన నూలు తీయుట వర్తకముల మిన ఖద్దరును మంచి అల్లికలతో ఆంధ్రముగ నేయుటను జూచిరి. జనులగుంపులకు విరిగినది వాడుచుండిరి.

వియ్యూష కాంతిమోము

(అమృతబాహుపత్రిక)

మద్రాసు రాజధానిలో ప్రసిద్ధిచెందిన గొప్ప రైన్మిల్ వేలం ప్రకటన

గుంటూరు డి. తెనాలి తా. చుండూరు గ్రామములలో య 2.50 కెంటుల విస్తీర్ణం గల శ్రీ భూమిలో కట్టుబడిన వికడింగులు యందులో వుంచబడిన మొదటి వరైల్ రైన్మిల్ ను 19-1-24 తేది ఉదయం 7 గంటలకు లగాయతు సదరు మిల్లకు వేలంపాడి విక్రయించబడును. గతక కావలసినవారు వేలం మరతులకు జూబడి పాట సామకొనవలెను. మిల్లవరకు. మూరు బ 20000 లు భాగ్యంపట్టె 17 కొట్టు. యన్ నన్, బాయిలరు, వల్లరు, వల్లరువుండే హాలు, మార్లకోకంపెనీ తాలూకు 48వార్డు పొరు గల ల్యాంక్ మేర బాయిలరు. డిటా కంపెనీ తాలూకు 60 వార్డు పొరుగల కాంపొరు యన్ ఇన్, యన్ జల్ బర్లు రైన్ వల్లరుల్లి ఆ 4 1/2 లు గల రంకూన్ వల్లరు 4, ఆ 8 1/2 లు గల వుప్పుపాటి వల్లరులేనోను 2 యందుకు సుబంధించిన యెంకేటరు, పంకాలు, ఇల్లెడు, పెల్లూరు, నూప్టింగులు, చుక్కాలు, నీటి పంపు వగైరాలు గల కట్టీలు రైన్మిల్.

N. B.—ఇంకా యందునున్న మై పూర్తి వనరులు అన్నా వేలంబంధమున్న తెలుగుకొంగునవారు యాక్రింద రంకకము చేసినవారికి వాసినయెడల తెలుపబడును.

అడ్డన్ :- కొల్లా కొటయ్య
కొల్లా కొటయ్య, కొమ్మూరి హనుమంతరావు
తెనాలి. మద్ది వెంకటరంగయ్య
15-12-23

SREE
Rama Rajya Studio
Portrait Painting in Oil Colours,
Bromide Enlargements in Black & White,
Sephia and in natural colour Oil or
Water Colours.
The undersigned, under whose immediate care and supervision, all our works are executed, was under the personal tuition, in Bombay, of the great and celebrated Artist A. H. Muller, Esq., of Germany- and patronised by the Rajah of Sivagiri. The fact that he distinguished himself as Chief Artist for 3 years at Messrs. Doss Bros., etc., in Madras is a sufficient guarantee that he can always give complete satisfaction to his customers. Charges moderate. Prompted attention Neat execution.
A trial order is solicited.
P. A. KRISHNAMA RAJAH, Artist.
1/21 Rajagopalanayakam Street, Chintadripet Post, Madras.

The Zandu Pharmace-utical Works Ltd.
Elphinstone Road, Bombay.
జాండు పర్యాటికల్ వర్కుసు
లిమిటెడ్, బొంబాయి.
మొదటికం చంద్రప్రభా మాత్రలు
ఇది కొలెజియో ఆహారస్వరూప, మోక్షి భస్మము, మొదలగువాటిని తక్కి కాస్త్రోక్తముగా తయారు చేయబడినది. మూత్రములో కలిసిపోవు కుళ్లు, మూత్రమునందు తీపి (phosphate), తెలుపు మొదలగు రోగముల, వదురుకొప్పి, వాతరోగము, స్తవరూప, బలహీనత యితర శ్రీసంబంధమైన అంబువ్యాధులు మొదలగువి కుళ్లుకు తమకును.
ఒక కుళ్లుకు బొంబాయిల బుడ్డి 1-కి ధర 1/5/0 4 బుడ్లుకు ఒకసారి అర్ధరకు పంపిన ప్యాకెటింగు పోస్తు కుళ్లుకు యికాము.
మా బొంబాయిల క్యాటలాగు యికాముగా తమకును
Sole Agents
H. Damodar & Co.,
43 China Bazaar Road, Madras.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు దివ్యమృతము
ప్రతిపాపులోదొరకును

చక్క-నిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి ర్వ 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్వ 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున దొరకు అమూల్య గ్రంథములు			
హిందీ వెలుగు ప్యాకెట్టు డిక్షనరీ వెల 1-0-0 సంగీత శమంతకమణి ... వెల 0-8-0			
సత్యవత్సూపాఖ్యానము-పద్య కావ్యము. కవిత్వము కడు రసవంతమై ముద్దులు మూట గట్టునున్నది. కల్పనలు మెండు. ఈ గ్రంథమును శేషట్టి పాఠకుల కొకపద్య మేసి వదల మది జనింపదు.	1	0	0
శ్రీ గురుబోధామృతము అను వేదసారగ్రంథము భక్తిపాటలు, శ్రీమతి కట్టమంచి తిరుమలమ్మగారు వ్రాసినది.	0	4	0
తత్వమచంద్రిక ... వెల 1-0-0 సతీకా ఆస్థాశబ్దచింతామణి	0-12-0		
తిలక్ మహాశయుని జీవితము సంపూర్ణోపన్యాసములు. (మా! సత్యనారాయణశాస్త్రి విరచితము)	...	2	4
హిందీబాలికా (తెనుగు తెలిసినవారందరు స్వయముగ హిందీనేర్చు కొనుటకు అనుకూలమగునట్లు వ్రాయబడినది)	...	0	6
హిందీ మొదటివాచకము డిటో	0	6
ఆంధ్రోద్యమము-మొదటి అయిదు ఆంధ్రమహాజనసభల ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష అధ్యక్షకోపన్యాసములు తీర్మానములు చిత్రపటములు కలిగినది	...	1	8
శ్రీరామవిజయం-నాటకము 0 8 0 శారదాంబ-శ్రీధర్మబోధిని నాటకము	0	4	0
ఆరాధనవిధి 0 4 0 ఆత్మజ్ఞానా సంఘము (శరీరము విడిచిన తరువాత ఆత్మస్థితి)	0	8	0
శబ్దకాముది (నిఘంటువు కేబులోనిముడునది)	1	4
పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.			

ఎలక్ట్రిక్ పాకెట్టు లాంపు
ఫ్లోరోసెంట్ లాంపు 18 2-0-0
వేటరు 18 0-12-0
బల్బు 18 0-6-0
సిగ్నల్ లైటు స్పిగ్గ్ లాంపు 18 1-4-0
డబ్బు 18 18-8-0
చెరుకురాళ్లు డజను 18 0-12-0

మినియోర్ ట్రిక్ స్టోర్సు
83, చీనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

కథలపుస్తకములు.
ఒక్కొక్కటి 4 అణాలు.
1 బాలసీతికథలు, 2 నూరు వినోదకథలు, 3 శేషుక్క పగటిచుక్క కథలు, 4 యుక్తికథలు, 5 మర్యాదరామన్నకథలు, 6 తెనాలిరామలింగని హాస్యకథలు, 7 నిజమైన కాశీమజరీలు 1 భాగము 1-8-0, 2 భాగము 1-8-0, 8 తిక్కకథలు 0-8-0, పంజాబుకథలు 0-12-0. పలయువారు:- మంజువాణి ముద్రాక్షరశాల, ఏలూరు.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ, (లిమిటెడ్)
185, మాంబు రోడ్డు - మదరాసు.
డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీపతి బి. ఏ., డి. ఎం. బి. సి. యమ్, గారితో స్థాపించబడినది.

సిద్ధ ముక్తరథ్యజ

(బై పబ్లికేషన్ వల్ 192 పుట)

నిర్దుష్టముగ తయారుచేయ బడిన శాస్త్రీయదౌషధములకు పుట్టినిల్లు ఇది ఆయుర్వేదౌషధములలో మిక్కిలి ప్రసిద్ధి చెందియున్నది.
ఇందు కుడిచేసిన రసము, బంగారము, కస్తూరి, పచ్చకర్పూరము మొదలగు విలువైన ద్రవ్యములు చేరియున్నది.
పై గ్రంథములోని యోగము ప్రకారము నిర్దుష్టముగ మాచే తయారు చేయబడియున్నది.
శ్రీ శ్రీ చాన్ద్రావర విహారాశీ నకరాతి ద్విపద్యతే మేధాయాః కాంతిజనః కామోద్దీపన కృష్ణహాళా!
సున్నిధి, ఆయుర్దాయమును వృద్ధిచేయును. శరీరమునకు కాంతినిచ్చును, హెచ్చుగ దాతు పుష్టిజేసి కామోద్దీపనము గలిగించును.
అతిమూర్ఖము, తుయ్య, సుఖి లోగములు, మొదలగు ధాతు క్షయవరము లగు వ్యాధులలో హెచ్చుగ సుపయోగ కరము.
మోసపు మందులవలనను, ఇతరులు కూడ ఇతే మోస్తరుగాచేయుచుండుట వలనను మోస పోకూడదు.
ఉపయోగించు విధానము మందుతో పంపబడును. వెల 25 మార్లలు ర్వ 5-0-0.

వసూలైన మూలధనము రూ 1,30,054
పిజ్జెట్టు:- మెసర్సు అక్వెక్ అండు కో., నెం. 176, బ్రాడ్వే మదరాసు.
మెసర్సు దాదా అండు కో., 160, చైనాబజారు రోడ్డు, మదరాసు.

సంజీవన కల్పము
ఈ ఔషధముచే గలుగు స్వరములు, తాపము, దాహము, అల్స, కీళ్లనొప్పులు, దగ్గు, ఉబ్బసము, మూలము, రక్తవైకల్యము, మొదలగు అనేకవ్యాధులు శుభ్రపరచబడినవి.
5 తులముల పాడర్ సీసా రు 1-4-0
2 తులముల సీసా రు 0-10-0 1 రు 0-5-0
సుఖిరేచనమూర్ఖము సీసా 0-4-0
దుకమార్కత: పండ్లుకోమటకు దబ్బి 0-2-0
తామర తైలము: తామర తీటకు దబ్బి 0-5-0
అక్షర వాయువుగూర్కము దిడ్డుల సీసా 0-4-0
వి. సి. ఖర్చులు ప్రత్యేకం. శ్యాట్లాగు ఉచితము

పి. జి. వి. ఆంధ్రకంపెనీ,
ఆయుర్వేదసమాజం పెరిచేసీ, నెల్లూరుజిల్లా.

రత్న పురుషలేహ్యం
శుక్లవస్త్రమును తప్పక తగ్గించు. బలహీనతపోగొట్టి, బలము కలిగించును. శుక్లమేహమువల్ల కల్పించునట్లు, మూత్ర లోగము అకూడా యీ మందువల్ల కలుగును. సుఖివ్యాధులవలన చెడిపోత మును బాగుకరచును. శే ఉ 3-4-0.
శేగ లేహ్యం
విహారకనైక కర్మము అభ్యుత్థమయ. శుభ్ర శరీరము. దబ్బి రు 1-8-0 అ.

పటాభిరామ వైద్యశాల
రాయవరం-గోదావరి జిల్లా